

Insekt-Nytt

Medlemsblad for Norsk
entomologisk forening

Nr. 3/4 2015 Årgang 40

Insekt-Nytt • 40 (3/4) 2015

Insekt-Nytt • 40 (3/4) 2015

Medlemsblad for Norsk entomologisk forening

Redaktør:

Anders Endrestøl

Redaksjon:

Lars Ove Hansen
Jan Arne Stenløkk
Leif Aarvik
Halvard Hatlen
Hallvard Elven

Nett-redaktør:

Hallvard Elven

Adresse:

Insekt-Nytt, v/ Anders Endrestøl,
NINA Oslo,
Gaustadalléen 21,
0349 Oslo
Tlf.: 99 45 09 17
[Besøksadr.: Gaustadalléen 21, 0349 Oslo]

E-mail: insektnytt@gmail.com

Sats, lay-out, paste-up: Anders Endrestøl

Trykk: Gamlebyen Grafiske AS, Oslo
Kraft digitalprint AS, Oslo

Trykkdato: desember 2015

Opplag: 1000

Insekt-Nytt utkommer med 4 nummer årlig.

ISSN 0800-1804 (trykt utg.)
ISSN 1890-9361 (online)

Forsidebildet:

«Båt som blinkar ved Bakka».
Bakka, Aurland 20. juni 2015.
Foto: Kristoffer Bøhn.

Insekt-Nytt presenterer populærvitenskapelige oversikts- og tema-artikler om insekters (inkl. edderkoppdyr og andre landleddyr) økologi, systematikk, fysiologi, atferd, dyregeografi etc. Likeledes trykkes artslister fra ulike områder og habitater, ekskursjonsrapporter, naturvern-, nytte- og skadedyrstoff, bibliografier, biografier, historikk, «anekdoter», innsamlings- og prepareringsteknikk, utstyrstips, bokanmeldelser m.m. Vi trykker også alle typer stoff som er relatert til Norsk entomologisk forening og dets lokalavdelinger: årsrapporter, regnskap, møte- og ekskursjons-rapporter, debattstoff etc. Opprop og kontaktannonser er gratis for foreningens medlemmer. Språket er norsk (svensk eller dansk) gjerne med et kort engelsk abstract for større artikler. Våre artikler refereres i Zoological record.

Insekt-Nytt vil prøve å finne sin nisje der vi ikke overlapper med vår forenings fagtidsskrift *Norwegian Journal of Entomology*. Originale vitenskapelige undersøkelser, nye arter for ulike faunaregioner og Norge går fortsatt til dette. Derimot tar vi gjerne artikler som omhandler «interessante og sjeldne funn», notater om arters habitatvalg og levevis etc., selv om det nødvendigvis ikke er «nytt».

Annonsepriser:

1/2 side	kr. 1000,-
1/1 side	kr. 1750,-
Bakside (farger)	kr. 2500,-

Ved bestilling av annonser i to nummer etter hverandre kan vi tilby 10 % reduksjon, 25 % i fire påfølgende numre.

Abonnement: Medlemmer av Norsk entomologisk forening får fritt tilsendt *Norwegian Journal of Entomology* og *Insekt-Nytt*. Kontingenten er for 2015 kr. 280,- pr. år (kr. 140,- for junior-medlemmer til og med året de fyller 19 år). For medlemskap bruk skjema på våre nettsider (www.entomologi.no) eller kontakt:

Norsk entomologisk forening,
Postboks 386, 4002 Stavanger.
e-post: jansten123@online.no

Redaktøren har ordet:

Å Vestland, Vestland!

Vestlandet er vanvittig, variert og vilt. Dette er en landsdel som stuper ned fra omkring 2500 moh og rett i våre dype fjorder. Hit kommer turister fra hele verden for å se det store landskapsbildet av snøklede fjell, dype daler og blågrønne fjorder. Men senker man blikket litt, er det kanskje vel så mye spektakulært å få øye på...?

Det blir litt urettferdig å snakke om Vestlandet som den «glemte landsdelen» hva gjelder entomologi, for mye godt arbeid er tross alt lagt ned her. Det er jo dessuten der (nærmere bestemt Volda) «den norske entomologien» hadde sitt opphav i 1765 med Hans Strøms «*Beskrivelse over Norske Indsecter*,

Første Stykke». Han beskrev ikke mindre enn 470 norske insektarter, hvorav flere var førstebeskrivelser.

Ser vi grovt på det er vel store deler av Norge, kanskje foruten det sentrale Østlandet, «glemte landsdeler» hva gjelder entomologi? Hvor bor det egentlig flest entomologer, og hvor store arealer er de «satt til å styre over»? Med en enkel og uhøytidelig regneøvelse kan vi kanskje kaste litt lys over dette. La oss si at NEF representerer «det entomologiske oppsynet» i dette landet, og dermed representerer den samlede kompetansen til sin landsdel (og ansvaret som måtte følge med det). Det blir litt under 600 entomologer spredt utover landet (og nå

Innholdsfortegnelse

Endrestøl, A. Redaktøren har ordet: Å Vestland, Vestland!	1
Krogseter, O. Linselusa	4
Aarvik, L., Berggren, K., Bakke, S.A., Slagsvold, P.K., Sørlibråten, O., Voith, R. Nye funn av sommerfugler i Norge 10	5
Solevåg, P.K. og Olberg, S. The Beetles on tour! Sognefjorden på sitt beste.....	43
Magnussen, T. Entomologisk sommartreff – Aurland 2015	53
Hofsvang, T., Alvheim, T., Hanssen, O., Ottesen, P., Hansen, L.O., Lønnve, O.J. & Endrestøl, A. Insekt-Nytt 40 år ! – ett tilbakeblikk.....	60
Stenløkk, J. Insektene går til filmen: Highly Dangerous	76
Stenløkk, J. Insekter i nettet.....	79
Hatlen, H. På larvestadiet.....	81
Oppslagstavla.....	85
Redaksjonen. Julehilsen.....	86
Forhandlere av entomologisk utstyr.....	87
Content of Insekt-Nytt [Insect-News] 40 (3/4) 2015.....	88

antar vi naturligvis at alle er like ivrige i sitt kall!). Vi utgjør altså grovt sett 0,1 promille av landets befolkning. Eliten er liten... det er nå sikkert!

Men, nå må vi vel også ta høyde for at tettheten av folk generelt varierer med landsdelene. Ser vi først på entomolog pr. innbygger pr. landsdel, ser vi at det på Østlandet faktisk er 0,136%, men vi finner Vestlandet på Jumboplass på 0,078%. Vestlandet er altså fra naturen siden begavet med nær halvparten så mange entomologer pr. innbygger som Østlandet. Ser vi så på hva disse Vestlandsentomologene har å stri med, altså areal pr. entomolog, ligger de ikke så dårlig an, tilsynelatende. De har omtrent dobbelt så mye areal å ta hånd om som Østlandsentomologen, og litt mer en på Sørlandet, men faktisk dobbelt så lite som Trøndelag og omtrent fem ganger mindre en Nord-Norge. Og nå skulle vi selvfølgelig avsluttet hele regnestykket med antall insektarter pr. landsdelsentomolog, men der er vi nok dessverre ikke i dag, og det er vel noe av poenget. En viktig faktor her er naturligvis at biodiversiteten reduseres nokså kraftig med økende breddegrad (jf. the Latitudinal Diversity Gradient) noe som nok gjør at tettheten av insektarter pr km² trolig blir nokså høy for Vestlandsentomologen.

Å Vestland, Vestland når eg ser deg slik
Med fagre fjell og fjord og tronge vik.
Der stig i all sin venleik mellom fjella
Coleophora fuscocuprella og *Athrips amoenella*

Om gleda strøymer i meg still og stor
med glans av bjørkeli og blåe fjord
Om i meg sjølv eg kjenner dypter av
Gelechia nigra og *Pseudatemelia elsae*

Grunnen til at jeg stresser dette med Vestlandet er naturlig nok for å gi en viss relevans til dette hefte av Insekt-Nytt, hvor flere ekspedisjoner og eksepsjonelle funn fra Vestlandet omtales. Det er jo relativt oppsiktsvekkende at man i løpet av 2013-2014 fant hele åtte nye arter sommerfugler for Norge fra Lærdal (og naturlig nok en hel bråte nye regionsfunn - se dette heftet). Dette er ikke nykommere og «slengere», men arter som har flagret rundt i Lærdal siden tidenes morgen og unnsloppet nettet til forbipasserende lepidopterologer. Og det gjelder naturligvis ikke bare sommerfugler.

Så at det er mye spennende på andre siden av vannskillet er åpenbart! Da er det jo også svært hyggelig å høre at det nå starter opp igjen entomologisk møteaktivitet i Bergen, etter at Entomologisk klubb har vært inaktiv noen år (se bak i dette heftet). Det må jo sies at Entomologisk klubb har bidratt vesentlig til aktiviteten blant vestlandsentomologen med sin lange historie. Klubben ble startet allerede i 1966. Insekt-Nytt ønsker lykke til med ny aktivitet, og håper det vil generere nye medlemmer, økt aktivitet og masse godt stoff til bladet!

Så får jeg vel avslutte med en lett omskriving av den kjente hyllestvisa til Vestlandet, gjort til allemannseie av Sissel Kyrkjebø. Ein må leggje go-vilja til og lata verseføtene springe litt fritt...

Min lette hæv ein solblank kveld eg dreg,
sjå *Mompha terminella* flyge stilt i veg
og djupe dalen i sitt grøne drama,
med *Cochylis dubitana* og *Acleris sparsana*

Sjå skuggane som kliv dei kvasse fjell
lik dagsens timar tøyser seg mot kveld
Det sveiper seg om kvikksylv-pæra mi
lik *Elachista obliquella* og *Phyllonorycter coryli*

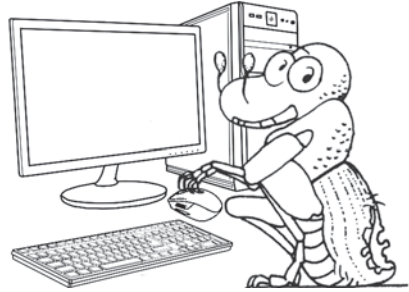
Insekt-Nytt 40 år!

Så har jammen meg Insekt-Nytt blitt 40 år! Det er jo alltid litt spennede å følge med på hva som skjer når noen runder 40, og om en viss panikk begynner å bre seg (noe forøvrig også redaktøren har følt på). Bli det full fart nå, med ungdommelig teknologi og duppedingser, for virkelig å rase fra seg mens man enda kan? Begynner Insekt-Nytt å føle på bilringer og en lysnende isse? Nei, langt der i fra! Insekt-Nytt er like potent og frisk som da det fylt 25 år, og kanskje mere til. Her er det ingen tegn til aldring, og bladet leses av en stadig økende skare. Her er det bare å stå på! Se redaktør-mimring bak i heftet.

Om dette heftet

Jaja, så ble det et dobbeltnummer til i år... Dette er faktisk tredje på rad, som er litt... ahhhrrgg... irriterende. Beklager det! Som redaktør har jeg vært opptatt av å få ut så mange enkeltnummer som mulig, og kun benytte dobbeltnummer til temanumre. Likevel har tidsklemma også begynt å stramme seg rundt redaktøren, og i valget mellom å komme ut med siste-nummeret for 2015 i 2016, ble det i samråd med redaksjonen bestemt at vi kjørte to dobbeltnummer i år. Jeg lover et enkeltnummer neste gang!

Men, så har det nærmest også blitt et tema-nummer om funn og turer til Vestlandet. Det viser seg at det er mye gull å finne på den siden av vannskillet, og at mange entomologer faktisk er seg bevisst dette og legger samleturer dit. Ingen ting er bedre!

En gjesteopptreden av typografen med oppdatert maskinvare i forbindelse med bladets 40-års jubileum. Dersom vi inkluderer Sniff fra 1979, var denne med i bladet frem til 1995.

Om neste hefte

Neste hefte blir som lovet et enkeltnummer, og vi satser på å ha det klart nokså tidlig på nyåret. Forøvrig er det ikke veldig mye stoff som «hoper deg opp» i redaksjonen, så det er bare å bidra!

GOD JUL OG GODT NYTTÅR!

Anders Endrestøl

Bildet er tatt hjemme i hagen på Morland på Sotra 5. november 2015. Det har vært en mild og tørr høst her på Vestlandet, og denne morgenen var det fremdeles 10 grader. Fortsatt litt liv i lysfella, som jeg forøvrig kjører hele året her ute på kysten. I fjor fikk jeg et taggvingefly så sent som 1. desember! Taggvingeflyene får jeg som regel på høsten, mest i oktober, men disse to var første i år, så de kom seint men godt. Det er en immigrasjonsart som varierer en del i antall fra år til år. *Foto og tekst: Olav Krogseter.*

Nye funn av sommerfugler i Norge 10

Leif Aarvik, Kai Berggren, Sigurd A. Bakke, Per Kristian Slagsvold, Ove Sørlibråten, Reidar Voith

Denne listen omtaler hovedsakelig funn av sommerfugler som er gjort i løpet av de to siste sesongene, 2013 og 2014. Hele 28 arter er nye for landet, hvilket innebærer en økning i antallet nyfunn for landet pr. sesong. I forrige oppdatering (Aarvik et al. 2013), som gjelder de tre sesongene 2010-2012, ble det «bare» funnet 21 nye arter. Fire av de nye artene har vært meldt før, men de har ikke vært godkjent på grunn av manglende belegg. Det er gledelig at vi nå kan publisere sikre data for disse. I tillegg til de 28 nye artene som presenteres her, fikk vi den spektakulære invasjonen av seljesommerfuglen, *Nymphalis xanthomelas*, som er publisert annet steds (Voith 2013); og hestekastanjemøllen (*Cameraria ohridella*) som har vært på marsj nordover fra Balkan siden midten av 1980-tallet (Aarvik et al. 2014).

De fleste nye regionfunnene i denne listen er fra Lærdal i indre Sogn. Sognefjorden skjærer så dypt inn i landet at de innerste fjordarmene og dalene slipper unna de verste regnværene som rammer ytre strøk

på Vestlandet. Samtidig bidrar fjorden til mildere klima og tidlig vår. Dette gir grunnlag for en sommerfuglfauna som er rikere enn vi har vært klar over. I den foregående oppdateringen (Aarvik et al. 2013) og i den nærværende melder vi til sammen 8 nye arter for landet fra Lærdal. Dette er arter som bor der, og som har vært oversett inntil nå.

Vi er oppmerksom på at denne lista ikke er fullstendig med hensyn til nye regionfunn. Mange samlere og observatører legger ut sine funn og observasjoner på Artsdatabankens tjeneste, Artsobservasjoner: <http://www.artsobservasjoner.no/> eller på lepidoptera.no: <http://www.lepidoptera.no/>

Leseren henvises til disse nettstedene eller til Artskart for ytterligere informasjon. Funnene som presenteres i denne listen er basert på materiale innsamlet eller sjekket av forfatterne, og vi gir oss ikke ut for å dekke alt.

Forkortelse: NHMO = Naturhistorisk museum, Oslo.

NYE ARTER FOR NORGE

Nepticulidae

Stigmella plagicolella (Stainton, 1854)

Ø, Hvaler: Kirkøy, Storesand (EIS 20) 1♀ klekt fra mine på slåpetorn (*Prunus spinosa*) 9. august 2013, leg. & coll. O. Sørlibråten.

Denne dvergmøllen er i Sverige utbredt like nord til den norske grensen, og årsaken til at den ikke er funnet hos oss før, er nok først og fremst at ingen har lett etter miner. Sannsynligvis er arten utbredt langs kysten av Oslofjorden og Sørlandskysten der vertsplanten vokser. Verdensutbredelsen omfatter sørlige og sentrale deler av Europa. Bengtsson et al. (2008) gir detaljert beskrivelse av biologi og utseende, og har figurer av sommerfuglen, minen og genitalier.

Stigmella hemargyrella (Kollar, 1832)

Ø, Halden: Berg (EIS 20) 3♂♂ 20. juli 2013, leg. & coll. O. Sørlibråten, 1♂ coll. NHMO. Eksemplarene ble håvet på bøk.

I likhet med foregående art har *S. hemargyrella* vært påvist like inntil Norges grenser, og det kan forventes flere funn i bøkeskog i den sørligste delen av landet. Sommerfuglen er utbredt stort sett overalt i Europa der det vokser bøk. Med dette funnet er begge de nordiske *Stigmella*-artene som lever på bøk påvist i Norge. Den andre arten, *Stigmella tityrella* (Stainton, 1854), er påvist på mange lokaliteter langs kysten fra Østfold til Hordaland. De to artene er av omtrent samme størrelse, vingespenn 5-6 mm., og har i likhet med mange øvrige

dvergmøllarter, mørke framvinger med hvitt tverrbånd. *Stigmella hemargyrella* er imidlertid unik ved at hannen innerst på bakvingens overside har et felt med svarte duftskjell. For ytterligere informasjon om arten, samt figurer, henvises det til Bengtsson et al. (2008).

Tineidae

Monopis imella (Hübner, 1813) (Fig. 1)

AAV, Grimstad: Sømskilen (EIS 6) 1♀ 7. september 2013, leg. P.K. Slagsvold, coll. NHMO.

Eksemplaret ble lokket til lys, fotografert, deretter innsamlet og overlatt til Naturhistorisk museum, Oslo. Fordi eksemplaret ble tatt vare på, kunne identiteten fastsettes med sikkerhet. Arten har tidligere vært meldt som norsk (Haanshus 1933, Opheim & Fjeldså 1983), men ble slettet fra den norske lista (Aarvik et al. 1997) da det ikke var mulig å spore opp korrekt bestemt belegg i norske samlinger. Alle norske eksemplarer bestemt som *M. imella* i NHMO var feilbestemte *Monopis laevigella* (Denis & Schiffermüller, 1775). *Monopis imella* er også nylig påvist i et plantelager med importerte planter. Sommerfuglen er utbredt over store deler av det palearktiske faunaområde øst til det østlige Sibir. Larven lever av dødt animalsk substrat som ull, hår og fjær, og kan finnes i fuglereir (Bengtsson et al. 2008). Den voksne møllen kan skilles fra øvrige *Monopis*-arter ved framvingens smale, gulaktige framkant og på den ovale, lyse midtpletten. Som norsk navn på arten foreslår vi «smalkantreirmøll» som henspiller på den smale, lyse vingekanten.

Figur 1. *Monopis imella*. Det norske eksemplaret. Foto: P.K. Slagsvold.

Bucculatricidae

Bucculatrix noltei Petry, 1912 (Fig. 2)

ON, Vang: Vennisviki (EIS 52) 7♂♂, 1♀
28. juni 2013, leg. K. Berggren, R. Voith &
S. Svendsen, coll. K. Berggren & R. Voith.
Eksemplarene ble håvet på vertsplanten,
burot (*Artemisia vulgaris*).

Denne arten er lokalt utbredt i Europa, og har i senere år hatt en ekspansjon i nordlig retning. I 2001 nådde den Danmark, og den forekommer nå på Falster og Bornholm. I 2004 ble den funnet i det sørøstlige Finland (Bengtsson & Johansson 2011). Også denne arten har tidligere vært meldt som norsk. Grønlien

(1926) rapporterte å ha funnet miner av arten i Granvin i Hardanger. Dessverre klekte ikke Grønlien eksemplarer, og han etterlot seg ikke belegg. På denne bakgrunn slettet Svensson (1971) arten fra den norske (og nordiske) lista. Ifølge Svensson (1971) kan minene i Granvin ha tilhørt en *Coleophora*-art. Det er merkelig at arten i Norge dukker opp langt inne i landet. Det kan bety at den har vært der en stund. Hadde forekomsten i Vang vært et resultat av nylig innvandring, burde den først ha dukket opp lenger sør og nærmere kysten. De norske eksemplarene er lysere enn de som er avbildet av Bengtsson & Johansson (2011). I nevnte verk finnes det også gode illustrasjoner av genitaliene.

Figur 2. *Bucculatrix noltei*. Fra Vang i Valdres. Foto: K. Berggren.

Figur 3. *Phyllonorycter lantanella*. Det norske eksemplaret. Foto: K. Berggren.

Gracillariidae

Phyllonorycter lantanella (Schrank, 1802)
(Fig. 3)

SFI, Lærdal: Moldabakkane (EIS 51) 1♀
13-22. mai 2014, leg. K. Berggren & R.A.
Golf, coll. K. Berggren. Eksemplaret ble
fanget i lysfelle.

Funnet av denne arten i Norge er en stor
overraskelse. De nærmeste funnstedene i
Norden er på Ålands-øyene i det sørvestlige
Finland. Ellers utbredt i Mellom- og Sør-
Europa, inkludert Storbritannia. Larven er
bladminerer på busker i slekten *Viburnum*.
Hos oss er det krossved (*V. opulus*) som
er aktuell som vertsplante, men unntaksvis
kan larven også leve på rogn (*Sorbus
aucuparia*) (Emmet et al. 1985). Arten
gis full behandling i Nationalnyckeln
(Bengtsson & Johansson 2011) der man
finner figurer av imago og genitalier.

Yponomeutidae

Swammerdamia pyrella (Villers, 1789)

AAV, Arendal: Tromøy, Bjelland (EIS
6) 1♂ 22. juli 2014, leg. Alf & Sigurd A.
Bakke, coll. S.A. Bakke. Eksemplaret ble
tatt på lys.

Denne spinnmøllen er utbredt over hele
Danmark, og finnes langs kystene av Sør-
Sverige nord til Bohuslän. Den er også
kjent fra sørkysten av Finland. Verdens-
utbredelsen omfatter Europa, Japan og
Nord-Amerika (Bengtsson & Johansson
2011). Alle de åtte artene i de to slektene
Swammerdamia og *Paraswammerdamia*
er ytre sett meget like, og ofte er genital-

preparering nødvendig for sikker
bestemmelse. Det norske eksemplaret ble
genitalundersøkt på mistanke om at det
kunne dreie seg om *pyrella*, og mistanken
ble bekreftet ved genitalundersøkelsen.
S. pyrella er den mørkeste av alle artene
i gruppen. I og med dette funnet er nå
alle Nordens åtte arter funnet i Norge.
Swammerdamia pyrella lever på trær og
busker i rosefamilien, særlig eple, pære og
hagtorn. Alle artene i de to nevnte slektene
er gitt en grundig behandling av Bengtsson
& Johansson (2011).

Lyonetiidae

Leucoptera spartifoliella (Hübner, 1813)

VAY, Mandal: Kanelstranda (EIS 2) 7♂♂,
8♀♀ 7. juli 2013, leg. O. Sørlibråten, coll.
O. Sørlibråten og NHMO. Eksemplarene
ble håvet på vertsplanten, gyvel (*Cytisus
scoparius*).

Sommerfuglen er vanlig i Danmark og
lokalt vanlig i Sør-Sverige, ellers i Mellom-
Europa og vestlige deler av Sør-Europa.
Den er blitt innført til Nord-Amerika,
Australia og New Zealand (Bengtsson &
Johansson 2011). Larven lever som minerer
i stengelen til vertsplanten, men forpupper
seg i en kokong utenfor minen. På
utseendet er den ytterst lik den nærstående
L. laburnella (Stainton, 1851) som lever
på gullregn (*Laburnum*), men i praksis går
atskillelsen greit fordi begge arter så å si
alltid finnes på eller tett ved vertsplantene.
Nationalnyckeln (Bengtsson & Johansson
2011) kan konsulteres for bilder av voksne
dyr, genitalier og miner.

Depressariidae

Agonopterix purpurea (Haworth, 1811)
(Fig. 4)

SFI, Lærdal: Ljøsne (EIS 51) 1♂ 31. august 2014; Lærdal: Stødno (EIS 51) 2♂♂ 6-13. april 2015, leg. K. Berggren & R.-A. Golf, coll. K. Berggren. Eksemplarene ble fanget i lysfelle.

Denne arten er nærmest oss utbredt i Danmark og Sør-Sverige nord til Södermanland (Gustafsson 2015), og vi hadde ikke ventet at den først skulle dukke opp på Vestlandet. Arten er utbredt i Europa, Midtøsten og Marokko (Harper et al. 2002). Den beskjedne størrelsen (vingespenn 11-15 mm.) kombinert med den purpuraktige fargen på framvingen, gjør at dette er en av de lett kjennelige artene i slekten. Den er avbildet i farger av

Harper et al. (2002), og de har også gode figurer av genitaliene. Vertsplanten er først og fremst vill gulrot (*Daucus carota*), men den er også klekt fra andre skjermplanter som hundekjeks (*Anthriscus sylvestris*) og rødkjeks (*Torilis japonica*). Det er usikkert hva som er vertsplanten i Lærdal. Biotopen angis å være tørre enger med vill gulrot.

Elachistidae

Elachista obliquella Stainton, 1854 (*E. megerlella* sensu auct.) (Fig. 5)

SFI, Lærdal: Ljøsne (EIS 51) 2♀♀ 30. juni-2. juli 2013, 1♂ 7. september 2014, leg. K. Berggren & R.-A. Golf, coll. K. Berggren. Alle eksemplarene ble fanget i lysfelle.

Også denne arten har tidligere vært oppgitt

Figur 4. *Agonopterix purpurea*. Det norske eksemplaret. Foto: K. Berggren.

fra Norge (Traugott-Olsen & Nielsen 1977, Opheim & Fjeldså 1980), men den ble slettet fra den norske lista da det dreide seg om feilbestemte eksemplarer av den nærstående *E. adscitella* Stainton, 1851 (Aarvik et al. 2000). Dette er en sør- og mellomeuropeisk art som nærmest oss er funnet på Öland og Gotland i Sverige og det sørlige Danmark. Den finnes også på De Britiske Øyer (Traugott-Olsen & Nielsen 1977, Karsholt & Stadel Nielsen 1998). Vi har flere enbåndete *Elachista*-arter, og de kan være vriene å skille fra hverandre. *Elachista obliquella* kan skilles fra den vanligste av dem, *E. adscitella*, ved å ha smalere bånd og grått hode. Hos sistnevnte er hodet gulhvitt. Sommerfuglen og dens genitalier er avbildet av Traugott-Olsen & Nielsen (1977) og Bland (1996). I likhet med de fleste andre *Elachista*-arter lever larvene i en mine på ulike gressarter.

Scythrididae

Scythris fuscopterella Bengtsson, 1977

FN, Vadsø: Tomaselva (EIS 177) 1♂ 3. juli 2013, leg. N. Savenkov, coll. H. Roweck, Kiel. Eksemplaret ble håvet om dagen.

Denne sommerfuglen er en stor sjeldenhet, og ble beskrevet så sent som i 1977 etter et svensk eksemplar. Siden er den påvist i Finland, Frankrike og Øst-Sibir (Bengtsson 1997). I Finland kjent fra flere provinser i den nordlige halvdel av landet (Kullberg et al. 2001), mens den i Sverige er funnet i fire provinser fra Ångermanland nord til Torne Lappmark i nord (Gustafsson 2015). Habitatet beskrives som åpne steder med grus og sand der det vokser geitrams, og dette passer med den norske lokaliteten som er ruderatmark dominert av denne planten. Selv om arten ikke er

Figur 5. *Elachista obliquella*. Eksemplar fra Lærdal. Foto: K. Berggren.

klekt, er det sannsynlig at geitrams er vertsplanten. Det ble lett intenst etter flere individer på funnstedet i Vadsø, også på andre lokaliteter med geitrams i området, men ytterligere eksemplarer ble ikke funnet. I likhet med de aller fleste av våre *Scythris*-arter er dette en svartaktig, ensfarget art som sikrest bestemmes ved genitalundersøkelse. Disse er avbildet av Bengtsson (1984, 1997).

Coleophoridae

Coleophora fuscocuprella Herrich-Schäffer, 1855 (Fig. 6)

SFI, Lærdal: Moldabakkane (EIS 51) 5♂♂ 13. mai-11. juni 2014, leg. K. Berggren & R.-A. Golf, coll. K. Berggren. Alle eksemplarene ble tatt i lysfelle.

Denne sekkmøllen ble meldt som norsk av Grønlien (1926) som hevdet å ha funnet den i Odda i Hardanger. Senere ble den meldt fra Ulvik, også i Hardanger, av Opheim & Fjeldså (1980). Det er ikke usannsynlig at disse angivelsene er korrekte, men det finnes ikke bevart belegg som kan bekrefte dem, og arten ble slettet som norsk av Aarvik et al. (2000). Vidt utbredt i Europa (Emmet et al. 1996), i Sverige sjelden fra Skåne til Uppland (Gustafsson 2015). Vertsplanten er først og fremst hassel (*Corylus avellana*), men også bjørk (*Betula*) og av og til or (*Alnus*) (Emmet et al. 1996). Sommerfuglen, larvesekken og genitalier er avbildet av Emmet et al. (1996).

Figur 6. *Coleophora fuscocuprella*. Eksemplar fra Lærdal. Foto: K. Berggren.

Momphidae

Mompha terminella (Humphreys & Westwood, 1855)

SFI, Lærdal: Råsdalen, Grondo (EIS 51) 3♀♀ 2-4. juli 2013, leg. K. Berggren & R. Voith; eksemplarer i finnernes samlinger, samt et eksemplar i NHMO. Dyrene ble håvet i kveldingen på en lokalitet (Fig. 7) med vertsplanten, trollurt (*Circaea*).

Arten er utbredt i nordvestlige og sentrale deler av Europa, samt i russisk Fjerne Østen og det østlige Nord-Amerika

(Koster & Sinev 2003). I Sverige er den temmelig sjelden i den sørlige tredelen av landet (Gustafsson 2015). Dette er en art som lett overses dersom man ikke bevisst søker etter den, og det kan tenkes at den kan finnes på mange lokaliteter i Sør-Norge. Larven lever fra midten av august til midten av september i en bladmine på vertsplanten. Sommerfuglen er på vingene i juli-august (Koster & Sinev 2003). Koster og Sinev som behandler hele familien Momphidae, har bilder av imago, genitalier og minen.

Figur 7. Habitatet til *Mompha terminella*, Råsdalen, Lærdal. Foto: K. Berggren.

Gelechiidae

Monochroa conspersella (Herrich-Schäffer, 1854) (Fig. 8)

VAY, Søgne: Torvesanden (EIS 2) 9x 20. juni-26. juli 2014, leg. & coll. K. Berggren. Eksemplarene ble håvet på fredløs (*Lysimachia*) som vokser i en strandsump.

Arten er utbredt i Europa inkludert sørlige deler av Nord-Europa; også i Sibir (Bland et al. 2002, Elsner et al. 1999). I Sverige nord til Gästrikland (Gustafsson 2015). Dette er en av mange små, grå gelechiider som er vanskelig å bestemme etter utseendet. Imidlertid finnes arten oftest på eller ved vertsplanten som er fredløs, og det gir en pekepinn. Vinger og genitalier er avbildet av Bland et al. (2002) og Elsner et al. (1999).

Monochroa palustrellus (Douglas, 1850)

VAY, Farsund: Brekne (EIS 1) 1x 26. juli 2014, leg. G. Birkeland, 1♀ 4. august 2014, leg. G. Birkeland, I. Flesjø & J. Langbråten. Eksemplarene ble tatt på lys. Eksemplaret fra 4. august ble tatt vare på og overlatt til Naturhistorisk museum (NHMO).

Til forskjell fra de fleste andre arter i slekten *Monochroa*, er dette en lett kjennelig art. Den ligner litt på søsterarten *M. saltarella* (Benander, 1928), men sistnevnte er en boreal art som finnes i Nord-Norge og høyereliggende strøk i Sør-Norge. Også vertsplantene er nærstående. *Monochroa palustrellus* lever på høymol (*Rumex crispus*) og andre storvokste *Rumex*-arter, mens *M. saltarella* lever på *Rumex acetosa*. *Monochroa palustrellus* forekommer lokalt i Mellom-Europa og

Figur 8. *Monochroa conspersella*. Eksemplar fra Søgne. Foto: K. Berggren.

sørlige deler av Nord-Europa. Biotopen er fuktig mark der det vokser høymol (Elsner et al. 1999). I Sverige har arten en østlig utbredelse, og går helt nord til Hälsingland (Gustafsson 2015). Sommerfugl og genitalier er avbildet av Bland et al. (2002) og Elsner et al. (1999).

Teleiodes waga (Nowicki, 1860)

VE, Larvik: Brunlanes, Mølen (EIS 11) 1♀ 18. juni 2010, leg. & coll. R. Voith. Eksemplaret ble tatt på lys.

Dette er en art som ofte har vært forvekslet med *Pseudotelphusa paripunctella* (Thunberg, 1794) som er en ganske vanlig art i Norge. *Teleiodes waga* bør ettersøkes på lokaliteter med hassel (*Corylus avellana*) som er vertsplanten. Begge disse artene tilhører tribus Litini (Teleiodini) som er kjennetegnet ved å ha grupper av

reiste skjell på framvingen. De er behandlet av Huemer & Karsholt (1999). *Teleiodes waga* finnes over størstedelen av Europa, og er i Sverige funnet nord til Dalsland (Gustafsson 2015) som grenser til Østfold. Arten er også behandlet i øvrig standard litteratur om familien Gelechiidae (Bland et al. 2002, Elsner et al. 1999).

Athrips amoenella (Frey, 1882) (Fig. 9)

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013; 1♀ 2. juli 2013, leg. K. Berggren; Lærdal: Moldabakkane (EIS 51) 1♂ 13-22. mai 2014, leg. K. Berggren & R.-A. Golf, alle coll. K. Berggren. Eksemplarene ble delvis håvet og delvis tatt i lysfelle.

Arten har en viss likhet med den sjeldne *Athrips tetrapunctella* (Thunberg), men mangler dennes tydelige svarte punkter på framvingen. Ellers kan den

Figur 9. *Athrips amoenella*. Eksemplar fra Lærdal. Foto: K. Berggren.

Figur 10. Tørrbakke på Ljøsnø i Lærdal. Lokalitet for blant annet *Athrips amoenella* og *Elachista obliquella*. Foto: K. Berggren.

ikke forveksles med noen annen norsk gelechiide. Igjen et overraskende funn fra Lærdal! Utbredt i Europa og Tyrkia, men svært lokalt (Huemer & Karsholt 1999). I Sverige rapportert fra Skåne og Småland (Gustafsson 2015). Arten er ikke klekt, men den er håvet på fuglevikke (*Vicia cracca*) som derfor antas å være vertsplante. Flere av de norske eksemplarene ble også håvet på denne planten. Levestedet i Lærdal er en tørrbakke (Fig. 10).

Synopacma polychromella (Rebel, 1902)

VAY, Kristiansand: Hamresanden (EIS 5) 1♂ 14. mai-2. juni 2009, leg. F. Ødegaard & O. Hanssen, coll. K. Berggren. Eksemplaret ble tatt i malaisefelle.

Dette er en art som er utbredt rundt Middelhavet, i Midtøsten, på Madeira og på Kanariøyene (Buhl et al. 2014). Av og til foretar den vandringer. Dette var tilfelle i 2009 da det var et stort trekk, og den ble påvist for første gang i Frankrike, Irland, Danmark og Norge. Den ble også påvist i England under dette trekket, men der hadde den blitt funnet ved to tidligere anledninger (Buhl et al. 2014). Biologien til denne lille gelechiiden er ukjent. Den er lett å kjenne på framvingetegningen: Et hvitt tverrbånd kombinert med den kobberfarget indre to tredeler. Den er avbildet av Elsner et al. (1999) og Buhl et al. (2014).

Tortricidae

Epinotia pusillana (Peyerimhoff, 1863)
(Fig. 11)

VAY, Kristiansand: Bråvann (EIS 2) 2♀♀
8. august 2013, leg. & coll. K. Berggren.
Eksemplaret ble fanget på lys.

AAV, Arendal: Tromøya, Bjelland (EIS
6) 1♂ 11. august 2015, leg. & coll. S.A.
Bakke; 1♀ 14. august 2015, leg. S.A.
Bakke & E. Mjaaland, coll. S.A. Bakke.

Dette er en av mange arter som har
ekspandert i seinere år. Den ble først funnet
i Danmark i 2003 (Buhl et al. 2006), og
er nå kjent fra mange lokaliteter i landet.
Det norske eksemplaret er sannsynligvis
kommet over fra Danmark, og det er trolig
at den vil komme til å etablere seg hos
oss. Arten er utbredt i Mellom-Europa, og
kan finnes der det vokser edelgran (*Abies
alba*) som er vertstreet. Det er mange

arter av små, grå-brune viklere, og flere
av dem lever på bartrær. Derfor kan *E.
pusillana* være vanskelig å artsbestemme.
Imidlertid ser det ut til at den arten har en
senere flyvetid enn de fleste arter den kan
forveksles med. Vikleren og dens genitalier
er avbildet av Razowski (2003). Som norsk
navn foreslår vi «gråbrun kveldvikler».

Eucosma metzneriana (Treitschke, 1830)
(Fig. 12, 13)

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen (EIS
19) 1x 2. juni 2013, leg. P.K. Slagsvold;
TEY, Drangedal: Oppsal (EIS 17) 1x
17. juni 2013, leg. K.T. Vogslund. Foto
og informasjon er lagt ut på nettet:
http://www.lepidoptera.no/omrade/?a_id=993996

Eksemplaret fra Larvik ble lokket til lys,
fangstmetode for eksemplaret fra Drangedal er ikke angitt.

Figur 11. *Epinotia pusillana*. Dansk eksemplar. Foto: K. Sund.

Figur 12. *Eucosma metzneriana*. Eksemplaret fra Larvik. Foto: P.K. Slagsvold.

Figur 13. *Eucosma metzneriana*. Preparert eksemplar fra Georgia. Foto: K. Sund.

Begge eksemplarene ble fotografert og deretter sluppet fri. Dette er en art som har ekspandert nordover i seinere år. I Sverige er den nå påvist i de fleste landskap i den sørlige tredelen av landet (Gustafsson 2015). Verdensutbredelsen dekker så å si hele det palearktiske faunaområde inkludert Nord-Afrika og Midtøsten; østover helt til Japan (Razowski 2003). Arten er lett kjennelig på utseendet, og lever på burot (*Artemisia vulgaris*) og ekte malurt (*A. absinthium*). Det blir spennende å se om vikleren klarer å etablere seg i Norge. Som norsk navn foreslår vi «burotengvikler».

Pammene aurita Razowski, 1992

AA, Arendal: Tromøy kirke (EIS 6) 2x 14. juli 2014, leg. E. Mjaaland. Eksemplarene ble fotografert og deretter sluppet fri. Foto og informasjon er lagt ut på nettet: http://www.lepidoptera.no/arter/?or_id=13119&view=funn

Sommerfuglen forekommer i den sørligste delen av Sverige og over hele Danmark (Karsholt & Stadel Nielsen 1998, Gustafsson 2015). Ellers i Mellom-Europa (Razowski 2003). *Pammene aurita* har samme levevis som den nærstående *P. regiana* (Zeller, 1849). Larvene til begge arter utvikler seg i frøene til platanlønn (*Acer pseudoplatanus*), og overvintrer i en kokong under et barkflak. De to artene ligner på hverandre, men *P. aurita* har gul bestøvning på den mørke delen av framvingen. Arten er avbildet av Razowski (2003) og Svensson (2006). Som norsk navn foreslår vi «gyllen solvikler».

Pyralidae

Endotricha flammealis (Denis & Schiffermüller, 1775)

AA, Arendal: Tromøy, Spornes (EIS 6) 1♂ 16. juli 2014, leg. E. Mjaaland, K. Mjølvsnes & S.A. Bakke, coll. S.A. Bakke. Eksemplaret ble lokket til lys; 1♂ 14. august 2015, leg. E. Mjaaland; Tromøya, Bjelland (EIS 6) 2♂♂1♀ 6. august 2015, leg. & coll. S.A. Bakke; Grimstad: Sømكيلen 1♂ 23. august 2015, leg. P.K. Slagsvold, coll. NHMO;

VE, Larvik: Tjølling, Sandvikbukta 1♀ 1. september 2015, leg. P.K. Slagsvold, coll. NHMO.

Arten er utbredt i østlige deler av Danmark og i Sør-Sverige; ellers overalt i Europa – bortsett fra lengst i nord – Tyrkia, Syria, Kasakhstan og Nord-Afrika (Palm 1986, Slamka 2006). Sommerfuglen flyr på tørre steder. Som ung lever larven på friske blader av ulike planter. Senere foretrekker den visne blader som har falt ned på bakken (Palm 1986, Slamka 2006). Denne karakteristiske sommerfuglen kan ikke forveksles med andre europeiske arter. Som norsk navn foreslår vi «sigdhalmnett» som henspiller på formen på framvingen.

Crambidae

Catoptria verellus (Zincken, 1817)

AA, Arendal: Tromøy, Bjelland (EIS 6) 1♂ 12. juli 2014, leg. A. & S.A. Bakke, coll. S.A. Bakke. Et individ ble også observert i TEY, Kragerø: Jomfruland, Hasselgården (EIS 11) 8. juli 2014 av Frode Falkenberg.

I Sverige har den en østlig utbredelse, og er påvist nord til Gästrikland. Den anses som sjelden (Gustafsson 2015). Ellers i Mellom-Europa, der den er lokal og sjelden, og videre østover i Kaukasusområdet, Tyrkia og helt øst til Amur (Palm 1986, Slamka 2006). Biotopen er løvskog, helst bøke- eller eikeskog der larven lever på mose (Palm 1986). Arten kan forveksles med den vanlige *C. falsella* (Denis & Schiffermüller, 1775), men er mindre og mangler hvit midst stripe på framvingen. Som norsk navn foreslår vi «løvskognebbmott».

Nymphalidae

Nymphalis xanthomelas (Esper, 1781)

Denne store dagsommerfuglen ble funnet ny for Norge våren 2014 (Voith 2014). Den har siden blitt funnet mange steder på Østlandet, også etter overvintring i 2015. Det foreligger en observasjon fra Klepp i Rogaland, som er den eneste fra Vestlandet. Så langt er den ikke blitt funnet på Sørlandet. Flest funn er gjort i sørøst. Arten er ikke observert i Agder, Telemark og Buskerud. For oppsummering av funn henvises det til nevnte artikkel og til Artskart. Oversatt til «Strandkoder» er den observert eller innsamlet i følgende regioner: Ø, AK, HES, ON, VE og RY.

Drepanidae

Watsonalla binaria (Hufnagel, 1767) (Fig. 14, 15)

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta (EIS 19) 1♂ 9. september 2013 leg. T.W. Andersen & P.K. Slagsvold, coll. NHMO, dessuten

observert 11. og 23. september, 1♂ samme lokalitet 11. juni 2014 leg. P.K. Slagsvold; Ø, Hvaler: Asmaløy, Huser (EIS 12) 1♀ 25. juli 2014, 2♂♂ 5. september 2014 leg. & coll. O. Sørlibråten, 1♂ coll. NHMO; Eidsberg: Lundebyvannet (EIS 29) 1♀ 2. oktober 2014 leg. O. Sørlibråten, coll. NHMO;

VAY, Kristiansand: Bråvann (EIS 2) 1♂ 12. august 2014, leg. & coll. K. Berggren.

Det ser nå ut til at denne sigdvingen er i ferd med å etablere seg i Norge. Arten har vært på frammarsj gjennom hele Sør-Sverige, og den burde ha gode muligheter til å klare seg hos oss. Søsterarten *Watsonalla cultraria* (Fabricius, 1775) som kom til Norge i 1991, er nå veletablert, og det samme kan skje med *binaria*. Begge arter lever i edelløvskog, *W. cultraria* har bøk som vertsplante, *W. binaria* lever på eik. I og med funnene av *W. binaria* er alle de 16 nordiske representantene for familien Drepanidae påvist i Norge. *Watsonalla binaria* er utbredt i Europa, Lilleasia og Nord-Afrika. I likhet med søsterarten, *cultraria*, flyr den i to generasjoner, først på forsommeren og igjen i august-september. Alle artene er avbildet av Aarvik et al. (2009). Som norsk navn på *W. binaria* har allerede «eikesigdvinge» vært foreslått (Aarvik et al. 2009).

Geometridae

Hypomecis punctinalis (Scopoli, 1763)

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta (EIS 19) 1♂ 25. mai 2014 leg. P.K. Slagsvold. Eksemplaret ble fotografert og sluppet fri.

Figur 14. *Watsonalla binaria* hann. Foto: V. Kononenko.

Figur 15. *Watsonalla binaria* hunn. Foto: V. Kononenko.

Denne måleren forveksles lett med søsterarten, *H. roboraria*, som imidlertid først går på vingene i slutten av juni. De to artene kan skilles ved at bakvingens diskflekk hos *punctinalis* er formet som en oval og har lys kjerne, mens den hos *roboraria* er strekformet. Begge de to *Hypomecis*-artene er nye i vår fauna; *H. roboraria* ble først funnet i 2003 (Aarvik et al. 2005), og begge har ekspandert nordover. *Hypomecis punctinalis* ble første gang funnet i Sverige i 1952 (Skou 1984); nå er den funnet helt nord til Medelpad i den østlige delen av landet (Gustafsson 2015). Verdensutbredelsen dekker det meste av Europa og den nordlige delen av Asia til Kina, Korea og Japan (Skou 1984). Larvene kan leve på ulike løvtrær og busker, også på klematis (Skou 1984). Som norsk navn foreslår vi «ovalbarkmåler» på grunn av bakvingens diagnostisk utformede diskflekk.

Noctuidae

Pseudeustrotia candidula (Denis & Schiffermüller, 1775) (Fig. 16)

AK, Nesodden: Østre Løes (EIS 28) 1x 13. august 2013, leg. & coll. J.E. Rør; AAY, Arendal: Tromøy, Bjelland (EIS 6) 1♂ 18. august 2014, leg. A. & S.A. Bakke, coll. S.A. Bakke. Eksemplarene ble tatt i lysfelle.

I Nord-Europa har arten hatt lokale, faste forekomster, f.eks. på Gotland i Sverige, dels har den opptrådt som immigrant (Skou 1991). Den er funnet mange steder både i Danmark, Sverige og Finland; i Sverige i den østlige halvdel nord til Gästrikland (Gustafsson 2015). Den er ellers utbredt fra Europa til Japan i øst. De to norske individene må oppfattes som immigranter. Fibiger & Hacker (2007) oppgir at vindel (*Convolvulus*) er hovedvertsplanten,

Figur 16. *Pseudeustrotia candidula*. Foto: V. Kononenko.

men at den også kan leve på slirekne (*Polygonum*), syre (*Rumex*) og gressarter. Dette nattflyet kan ikke forveksles med andre arter i vårt område. Som norsk navn har «marmorfly» vært foreslått (Aarvik et al. 2009).

Lenisa geminipuncta (Haworth, 1809)
(Fig. 17)

AAJ, Arendal: Tromøy, Botnetjønn (EIS 6) 1♂ 5-8. august 2013, leg. A. & S.A. Bakke, coll. S.A. Bakke. Eksemplaret ble tatt i lysfelle.

I Sverige omtales arten som sjelden, og er funnet i den sørligste tredelen av landet nord til Södermanland (Gustafsson 2015).

I Danmark er den utbredt og temmelig vanlig, mens i Finland finnes den på sørkysten. Ellers utbredt i Europa og Midtøsten (Skou 1991). Larven lever inne i stengelen av takrør (*Phragmites australis*), og biotopen er våtmark med takrør. Det er for tidlig å si hvorvidt arten vil etablere seg i Norge (eller om den allerede er det), men lysfella der eksemplaret ble fanget stod tett inntil en takrørskog, hvilket indikerer en mulighet for at arten er etablert på stedet. Nattflyet er lett kjennelig på de to små, hvite plettene på framvingen. Som norsk navn har «tvillingmerket rørfly» vært foreslått (Aarvik et al. 2009).

Figur 17. *Lenisa geminipuncta*. Foto: V. Kononenko.

Lithophane semibrunnea (Haworth, 1809) (Fig. 18)

RY, Utsira: Herberg (EIS 13) 1x 5. oktober 2013, leg. S. Larsen. Eksemplaret ble lokket til vinsnorer, fotografert og deretter sluppet fri. Foto og informasjon er lagt ut på nettet: http://www.lepidoptera.no/omrade/?a_id=998928

Det norske funnet skyldes trekk. Denne arten har vært på frammarsj i Nord-Europa i seinere år, og den ble funnet ny for Sverige i 1996, og er nå kjent fra fire sørlige land-skap (Gustafsson 2015). Utbredt i Danmark og også funnet i Finland og Estland. Ellers i Vest- og Sør-Europa, Nord-Afrika, Kaukasus-området og Midtøsten (Skou 1991). Arten ligner en del på *Lithophane socia* (Hufnagel, 1766), men er mer smalvinget, og tegningene på framvingen er en del forskjellig hos de to artene. Arten opptrer ofte i en mørk form. Hovedverts-

planten er ask (*Fraxinus excelsior*), men den kan også leve på andre løvtrær (Ronkay et al. 2001). Dette nattflyet er kjent for sjelden å komme til lys, mens den derimot gjerne tiltrekkes av sukkerlokkning. «Aske-kappefly» har vært foreslått som norsk navn (Aarvik et al. 2009).

Mythimna albipuncta (Denis & Schiffermüller, 1775) (Fig. 19)

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen (EIS 19) 1♀ 10. september 2013, leg. P.K. Slagsvold, coll. NHMO. Eksemplaret ble fanget på lys.

I Sverige er dette nattflyet funnet nord til Södermanland, og oppfattes der delvis som en immigrant (Gustafsson 2015), men det sies også at arten «har blitt relativt allmän i Sydsverige på senere år» (Elmqvist et al. 2011). En lignende utvikling har funnet sted i Danmark (Skou 1991, Top-Jensen & Fibiger 2009). Det ser ut til at arten biter

Figur 18. *Lithophane semibrunnea*. Foto: V. Kononenko.

seg fast i sørlige deler av Skandinavia samtidig som migrerende individer trekker nordover og etablerer nye forekomster. Dette gjør at utbredelsesområdet langsomt utvider seg i nordlig retning. Om noen år er det sannsynlig at vi også får en etablering av arten i Norge. Ellers er arten utbredt i Europa, Midtøsten og Nord-Afrika (Skou 1991). *Mythimna albipuncta* kan forveksles med *M. ferrago* (Fabricius, 1787) som er større og som har ytre mellomlinje oppløst i en rad prikker på ribbene. Larven lever på ulike gressarter, og sommerfuglen flyr i en fåtallig første-generasjon i juni-juli og igjen mer tallrikt i august-september. «Hvitpunktgressfly» har vært foreslått som norsk navn (Aarvik et al. 2009).

NYE REGIONFUNN

Micropterigidae

Micropterix mansuetella Zeller, 1844.

AAI, Bygland: Tveitan 1♂ 11. juni 2014 (K. Berggren).

Eriocraniidae

Eriocrania unimaculella (Zetterstedt, 1839).

TEI, Tinn: Spjeldset 1♂ 1-28. mai 2012 (O.J. Lønnve).

Eriocrania sangii (Wood, 1891).

TEI, Tinn: Spjeldset 1♂ 1-28. mai 2012 (O.J. Lønnve).

Figur 19. *Mythimna albipuncta*. Foto: V. Kononenko.

Hepialidae

Korscheltellus lupulina (Linnaeus, 1758).
VE, Larvik: Tjølling, Klåstaddkilen 1♂ 5. juni 2014 (P.K. Slagsvold). 2. sikre norske funn. Tidligere tatt i Ø, Halden: Kornsjø 16. juni 1906 av T.H. Schøyen (Aarvik et al. 2000).

Nepticulidae

Stigmella confusella (Wood, 1894).
VAI, Åseral: Hesthei 1♀ 7. juni 2014 (K. Berggren);

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 22.mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Stigmella luteella (Stainton, 1857).
TEI, Tokke: Skinan 1♀ 25. juni 2013 (K. Berggren);

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 13-22. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Stigmella microtheriella (Stainton, 1854).
SFI, Lærdal: Moldabakkane, i antall, 5. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf). Det ble funnet like mange hunner som hanner. Bortsett fra noen få steder i Norge, er hanner ukjent i Nord-Europa (Bengtsson et al. 2008).

Stigmella anomalella (Goeze, 1783).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Stigmella floslactella (Haworth, 1828).
SFI, Lærdal: Grondo 1♂ klekt frå mine på hassel (*Corylis avellana*) 4. juli 2014 (K. Berggren).

Stigmella aeneofasciella (Herrich-Schäffer, 1855).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-13. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Stigmella filipendulae (Wocke, 1871).
OS, Vestre Toten: Eina, Stormyra 1♂ 8. juni 2014 (P.K. Slagsvold & J.R. Gustad). 2. norske funn. Tidligere tatt i NSY, Bodø 11. juni 2012 av T. Husdal (Aarvik et al. 2013).

Stigmella perpygmaeella (Doubleday, 1859).
VAY, Farsund: Lista, Røyrtjønn 5♀♀ 20. juni 2013 (K. Berggren).

Trifurcula cryptella (Stainton, 1856).
ON, Nord-Fron: Vinstra, Stordalsberget 1♂ 11. mai-23. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen);

AAI, Bygland: Fånefjell 1♂ 8. juni 2013 (K. Berggren).

Trifurcula subnitidella (Duponchel, 1843).
VE, Larvik: Tjølling, Andebakke 1♂ 26. mai 2014, 1♂ 24. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Ectoedemia atricollis (Stainton, 1857).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 11-18. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Ectoedemia arcuatella (Herrich-Schäffer, 1855).

AAI, Bygland: Fånefjell 1♂ 25. juni 2013 (K. Berggren);
SFI, Lærdal: Grondo 1♂ 4. juli 2014 (K. Berggren).

Ectoedemia rubivora (Wocke, 1860).
ON, Vang: Vennisviki 1♂ 28. juni 2013 (K. Berggren).

Opostegidae

Opostega salaciella (Treitschke, 1833).
ON, Nord-Fron: Vinstra, Stordalsberget 1♀ 11. mai-23. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Prodoxidae

Lampronia luzella (Hübner, 1817).

TEI, Tokke: Skinan 1♂ 8. juni 2013 (K. Berggren);

FN, Vadsø: Jakobselvdalen, i antall 8. juli 2013 (L. Aarvik & N. Savenkov).

Lampronia fuscata (Tengström, 1848) (Fig. 20).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1x 2. juni 2013 (P.K. Slagsvold);

VAY, Farsund: Lista, Einarsneset 1♀ 29. mai 2014 (K. Berggren).

Incurvariidae

Incurvaria masculella (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 13.-22. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Tineidae

Triaxomera fulvimitrella (Sodoffsky, 1830).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Nemaxera betulinella (Paykull, 1785).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 12.-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Figur 20. *Lampronia fuscata*. Eksemplaret fra Vestfold. Foto: P.K. Slagsvold.

Nemapogon wolffiella Karsholt & Nielsen, 1976.

SFI, Lærdal: Råsdalen 1♂ 20. juli 2014 (K. Berggren).

Nemapogon clematella (Fabricius, 1781).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5-12. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Trichophaga scandinaviella Zagulajev, 1960.

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 4. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Tinea trinotella Thunberg, 1794.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Niditinea fuscella (Linnaeus, 1758).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♀ 11. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Niditinea striolella (Matsumura, 1931).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 11. juni 2014 (P.K. Slagsvold); Stokke: Vennerød 1♂ 19. juni 2014 (S.A. Bakke); **SFI**, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Psychidae

Dahlica charlottae (Meier, 1957).

VE, Larvik: Brunlanes, Mølen 1♂ 28. april 2014 (P.K. Slagsvold).

Psyche casta (Pallas, 1767).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013 (K. Berggren).

Bucculatricidae

Bucculatrix cristatella (Zeller, 1839).

VE, Larvik: Tjølling, Andebakke 1♂ 26. juli 2014 (P.K. Slagsvold).

Bucculatrix humiliella Herrich-Schäffer, 1855.

Ø, Halden: Orød grustak 1♂, 1♀ 19.

april-15. mai 2009 (F. Ødegaard).

Bucculatrix demaryella (Duponchel, 1840).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 2♂♂ 23-24. mai 2014 (P.K. Slagsvold).

Bucculatrix ulmella Zeller, 1848.

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂, 1♀ 23-24. mai 2014 (P.K. Slagsvold).

Gracillariidae

Caloptilia populetorum (Zeller, 1839).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ mai 2014 (K. Berggren).

Caloptilia stigmatella (Fabricius, 1781).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂, 1♀ 30. juni 2013 (K. Berggren).

Parornix devoniella (Stainton, 1850).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 16-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf); Lærdal: Råsdalen 1♂ 20. juli 2014 (K. Berggren).

Phyllonorycter apparella (Herrich-Schäffer, 1855).

VAY, Kristiansand: Bråvann 1♂ 20. august 2014; Kristiansand: Nedre Timenes 1♂ 17. september 2014 (K. Berggren).

Phyllonorycter sagitella (Bjerkander, 1790).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Phyllonorycter spinicolella (Zeller, 1846).

AAV, Arendal: Tromøy, Spornes 3x klekt fra miner på slåpetorn (*Prunus spinosa*) 5. juli 2014 (S.A. Bakke).

Phyllonorycter sorbi (Frey, 1855).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 16.-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Phyllonorycter stettinensis (Nicelli, 1852).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 7.

august 2013; Tjølling, Klåstadkilen 1♂ 7. august 2013 (P.K. Slagsvold).

Phyllonorycter coryli (Nicelli, 1851).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 1-7. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Phyllonorycter insignitella (Zeller, 1846).

BØ, Hole: Søhol 1♂, 1♀ 2-28. juni 2010 (F. Ødegaard). Tidligere kun funnet i ON, Vang.

Phyllocnistis labyrinthella (Bjerkander, 1790).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Yponomeutidae

Yponomeuta padella (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Yponomeuta rorrella (Hübner, 1796).

OS, Nordre Land: Våten 1♂ 11. august 2011 (K. Berggren & M. Trondhjem).

Cedestis subfasciella (Stephens, 1834).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 10-20. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Ocnerostoma piniariella Zeller, 1847.

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 12. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Ocnerostoma friesei Svensson, 1966.

HES, Eidskog: Magnor 1♂ 9. mai-3. juni 2010 (F. Ødegaard);

ON, Dovre: Faksfall 1♂ 11. mai-23. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Argyresthiidae

Argyresthia laevigatella (Heydenreich, 1851).

ON, Dovre: Faksfall 1♀ 23. juni-30. juli 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Argyresthia svenssoni Bengtsson & Johansson, 2011.

TEI, Tokke: Skinan 1♂ 25. juni 2013 (K. Berggren);

AAI, Valle: Rotemo 1♂ 26. juni 2014 (K. Berggren);

STI, Trondheim: Tonstad, Sjetnemyra 1♂ 5. juni 1986 (S.A. Bakke). Eksemplaret fra Trondheim var tidligere bestemt som *A. glabratella*.

Argyresthia dilectella Zeller, 1847.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Ypsolophidae

Ypsolopha scabrella (Linnaeus, 1761).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♀ 2-9. august 2014; Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-10. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Plutellidae

Plutella xylostella (Linnaeus, 1758).

Jan Mayen: Frydenlund 1♀ 6. oktober 2013 (O.J. Lønnve).

Rhigognostis schmaltzella (Zetterstedt, 1839).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 7-10. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Rhigognostis incarnatella (Steudel, 1873).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 1-7. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Glyphipterigidae

Glyphipterix thrasonella (Scopoli, 1763).

TEI, Tokke: Skinan 1♂ 8. juli 2013 (K. Berggren).

Glyphipterix haworthana (Stephens, 1834).

SFI, Lærdal: Kjølåni 1♀ 18. juni 2014 (K. Berggren).

Lyonetiidae

Leucoptera malifoliella (O. Costa, 1836).

VAI, Åseral: Tjaldal 1♀ 31. mai 2014 (K. Berggren).

Lyonetia pulverulentella Zeller, 1839.

SFI, Lærdal: Bjørnapallen 1x 20. juli 2014 (R. Voith).

Lyonetia clerkella (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Haugsbakken 1♂ 16. juli 2014 (K. Berggren).

Ethmiidae

Ethmia pusiella (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Råsdaalen 1♂ 20. juli 2014 (K. Berggren); Lærdal: Ljøsne 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf). I juni 2015 ble larver funnet på vertsplanten legesteinfrø (*Lithospermum officinale*) på Stødno i Lærdal (Fig. 21). Tidligere

bare kjent fra et lite område innerst i Oslofjorden der den sist ble påvist i 1982 (Aarvik et al. 2000).

Depressariidae

Agonopterix arctica (Strand, 1902).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂, 1♀ 22-26. juli 2014; Lærdal: Ljøsne 1♂ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Depressaria pulcherrimella Stainton, 1849.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 16-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Depressaria sordidatella Tengström, 1848.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Depressaria badiella (Hübner, 1796).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-10. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Figur 20. Larve av *Ethmia pusiella* på legesteinfrø (*Lithospermum officinale*) fra Stødno i Lærdal. Foto: K. Berggren.

Telechrysis tripuncta (Haworth, 1828).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Elachistidae

Elachista pullicomella Zeller, 1839.

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013; Lærdal: Grondo 1♂ 2. juli 2013 (K. Berggren).

Elachista bisulcella (Duponchel, 1843).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 2. juli 2013; Lærdal: Grondo 1♂ 4. juli 2014 (K. Berggren).

Elachista gleichenella (Fabricius, 1781).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 2♂♂, 1♀ 5-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Elachista trapeziella Stainton, 1849.

VAY, Flekkefjord: Helle 1♂ 15-18. juli 2013 (K. Berggren).

Elachista occidentalis Frey, 1882.

VE, Larvik: Hedrum, Sagkollen 1♂ 12. juli 2014 (P.K. Slagsvold).

Elachista kilmunella Stainton, 1849.

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 4. juni 2014 (P.K. Slagsvold);

SFI, Lærdal: Kjølåni 1♂ 18. juli 2014 (K. Berggren).

Elachista alpinella Stainton, 1854.

SFI, Lærdal: Kjølåni 1♂ 18. juli 2014 (K. Berggren).

Elachista luticomella Zeller, 1839.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22. mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Elachista apicipunctella Stainton, 1849.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-13. mai 2014 (K. Berggren).

Elachista nielswolffi Svensson, 1976.

OS, Gjøvik: Glæstad 1♂ 3. juli 2014 (L. Aarvik);

ON, Vang: Haukåsen 1♂ 15. juli 2014 (K. Berggren).

Elachista maculicerusella Bruand, 1859.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Scythrididae

Scythris potentillella (Zeller, 1847).

VAI, Åseral: Tjaldal 1♂ 24. juni 2014 (K. Berggren).

Chimabachidae

Diurnea lipsiella (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 29. september-5. oktober 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf); Lærdal: Ljøsne 1♂ 26. oktober 2014 (K. Berggren).

Batrachedridae

Batrachedra praeangusta (Haworth, 1828).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5-12. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Coleophoridae

Coleophora vacciniella Herrich-Schäffer, 1861.

HEN, Åmot: Høymyra 1♂ 30. juni-2. juli 2014 (K. Berggren).

Coleophora glitzella O. Hofmann, 1869.

NNØ, Hamarøy: Hillingspollen 1♂ 25. juni 2013 (T. Husdal).

Coleophora thulea Johansson, 1967.

TEI, Tinn: Øvre Gunleiksrud 1♂ 22. mai-2. juli 2012 (Ø. Gammelmo & O.J. Lønnve).

Coleophora juncicolella Stainton, 1851.
HES, Eidskog: Magnor 1♀ 27. juni-28. juli 2010 (F. Ødegaard).

Coleophora binderella (Kollar, 1832).
AAI, Evje og Hornnes 1♂ 24. juni 2014 (K. Berggren).

Coleophora albitarsella Zeller, 1849.
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf). Første funn fra Vestlandet.

Coleophora frischella (Linnaeus, 1758).
NNØ, Hamarøy: Finnøya 1♀ 26. juni 2013 (T. Husdal).

Coleophora therinella Tengström, 1848.
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5-12. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf). Første funn fra Vestlandet.

Coleophora atriplicis Meyrick, 1928.
AAI, Arendal: Havsøy 1♂ 13-16. juli 2013 (K. Berggren).

Coleophora ramosella Zeller, 1849.
TEI, Vinje: Torvetjønn 1♂ 8. juli 2013 (K. Berggren).

Coleophora trochilella (Duponchel, 1843).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 2. juli 2013; Lærdal: Grondo 1♀ 4. juli 2014 (K. Berggren).

Coleophora striatipennella Nylander, 1848.
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013 (K. Berggren).

Coleophora argentula (Stephens, 1834).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013; Lærdal: Lærdalsøyri 1♂ 30. juni 2013; Lærdal: Grondo 1♂ 4. juli 2013 (K. Berggren).

Coleophora paripennella Zeller, 1839.
TEI, Tokke: Skinan 1♂ 25. juni 2013 (K. Berggren).

Coleophora squalorella Zeller, 1849.
AAI, Tvedestrand: Lyngør, Sønnerstrand 1♂ 3-6. august 2013 (K. Berggren).

Momphidae

Mompha langiella (Hübner, 1796).
ON, Nord-Fron: Vinstra, Stordalsberget 1♂ 11. mai-23. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Mompha conturbatella (Hübner, 1819).
SFI, Lærdal: Bjørnapallen 1♂ 20. juli 2014 (K. Berggren); **FN**, Vadsø: Tomaselva 1♂ 5. juli 2013 (L. Aarvik).

Mompha lacteella (Stephens, 1834).
AAI, Evje og Hornnes: Uleberg, Dåsvannsdalen 1♂ 24. juni 2014 (K. Berggren); **SFI**, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5-12. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Mompha epilobiella (Denis & Schiffermüller, 1775).
VE, Larvik: Brunlanes, Mølen 1♂ 28. april 2014 (P.K. Slagsvold).

Lypusidae (Amphisbatidae)

Pseudatemelia elsae Svensson, 1982.
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 11-18. juni 2014 (K. Berggren). Første funn fra Vestlandet.

Amphisbatis incongruella (Stainton, 1849).
Ø, Halden: Orød grustak 2♂♂ april-mai 2009 (F. Ødegaard).

Gelechiidae

Chrysoesthia drurella (Fabricius, 1775).

SFI, Lærdal: Ljøsne 10x 2. juli 2013 (K. Berggren).

Chrysoesthia sexguttella (Thunberg, 1794).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♀ 2. juli 2013 (K. Berggren), 1♂ 30. juni 2013 (S. Svendsen).

Monochroa suffusella (Douglas, 1850).

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen 1♂ 7. august 2013 (P.K. Slagsvold). Første funn fra Østlandet.

Monochroa hornigi (Staudinger, 1883).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 19. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Bryotropha affinis (Haworth, 1828).

SFI, Lærdal: Råsdalen 1♂ 20. juli 2014 (K. Berggren).

Bryotropha umbrosella (Zeller, 1839).

AAY, Tvedestrand: Lyngør, Sønnerstrand 1♂ 4-7. juli 2014 (K. Berggren).

Bryotropha similis (Stainton, 1854).

FN, Vadsø: Vestre Jakobselv 1♂ 10. juli 2013 (L. Aarvik).

Exoteleia dodecella (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Carpatolechia fugitivella (Zeller, 1839).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 16-22. juli 2014 (K. Berggren).

Pseudotelphusa paripunctella (Thunberg, 1794).

VAI, Åseral: Hesthei 1♀ 7. juni 2014 (K. Berggren).

Gelechia rhombella (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5-12. juli 2014; Lærdal: Ljøsne 1♂ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gelechia sabinellus (Zeller, 1839).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 9-16. juli 2014; Lærdal: Moldabakkane 1♀ 26. juli-2. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gelechia nigra (Haworth, 1828).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Chionodes distinctella (Zeller, 1839).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 13-22. juli 2014 (K. Berggren).

Filatima incomptella (Herrich-Schäffer, 1854).

HEN, Trysil: Storbekken 1♀ 15. juni 1991 (Ø. Berg).

Gnorimoschema epithymella (Staudinger, 1859).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gnorimoschema valesiella (Staudinger, 1877).

ON, Dovre: Faksfall 1♀ 11. mai-23. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Scrobipalpa reiprichi Povolný, 1984.

TEI, Seljord: Heggenes 1♀ 11. mai-5. juni 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen). I Nord-Europa tidligere bare funnet i ON, Nord-Fron: Vinstra, Stordalsberget («Hesteskobakken»).

Klimeschiopsis kiningerella (Duponchel, 1843).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Caryocolum tischeriella (Zeller, 1839).

BØ, Hole: Søhol 12♂♂, 2♀♀ 2-26. juni 2010 (F. Ødegaard).

Caryocolum viscariella (Stainton, 1855).
TEY, Skien: Steinsås 1♂ 4. august 2008 (R. Voith). I Norge tidligere bare funnet i ON, Nord-Fron: Vinstra, Stordalsberget («Hesteskobakken»).

Caryocolum pullatella (Tengström, 1848).
NSY, Bodø: Tjønndalen 1♂ juli-august 2012 (T.E. Kristiansen).

Syncopacma karvoneni (Hackman, 1950).
TEI, Tokke: Skinan 1♀ 25. juni 2013 (K. Berggren).

Thiotricha subocellea (Stephens, 1834).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Sesiidae

Paranthrene tabaniformis (Rottemburg, 1775).

VAY, Kristiansand: Bråvann 1♂ 22. juni 2014 (K. Berggren).

Cossidae

Cossus cossus (Linnaeus, 1758).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22. mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Tortricidae

Acleris sparsana (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22-26. juli 2014; Lærdal: Ljøsne 1♀ 29. september-5. oktober 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Acleris schalleriana (Linnaeus, 1761).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 7-13. mai 2014, 1♂ 10-20. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Acleris umbrana (Hübner, 1799).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-13. mai 2014; Lærdal: Ljøsne 1♂ 20-29. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Acleris lipsiana (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-13. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Cochylidia subroseana (Haworth, 1811).
AAI, Bygland: Fånefjell 1♀ 25. juni 2013 (K. Berggren).

Cochylidia heydeniana (Herrich-Schäffer, 1851).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Cochylis dubitana (Hübner, 1799).
SFI, Lærdal: Grondo 1♀ 4. juli 2013 (K. Berggren).

Cochylis atricapitana (Stephens, 1852).
AAI, Arendal: Tromøy, Spornes 4x 17. juli 2014 (E. Mjaaland, K. Mjølunes & S.A. Bakke, 1♂ coll. S.A. Bakke).

Epagoge grotiana (Fabricius, 1781).
NNØ, Hamarøy: Hillingspollen 1♂ 25. juni 2013 (T. Husdal).

Archips oporana (Linnaeus, 1758).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 29. september-5. oktober 2014; Lærdal: Ljøsne 1♀ 29. september-5. oktober 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Pseudargyrotoza conwagana (Fabricius, 1775).

ON, Vang: Rogn 1♂ 29. juni 2013 (N. Rogn);

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♀ 2-9. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Apotomis lemniscatana (Kennel, 1900).
SFI, Lærdal: Kjølåni 1♂ 18. juli 2014 (K. Berggren).

Phiaris siderana (Treitschke, 1835).
HEN, Åmot: Tallmoen 1♀ 2. juli 2014, klekt fra brudespirea (*Spirea x arguta*) (K. Berggren).

Lobesia bicinctana (Duponchel, 1844).
AAI, Bygland: Fånefjell 2♂♂ 8. juni 2013 (K. Berggren).

Rhopobota ustomaculana (Curtis, 1831).
NSY, Bodø: Tjønndalen 1♂ juli-august 2012 (T.E. Kristiansen).

Epinotia crenana (Hübner, 1799).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 7. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gibberifera simplicana (Fischer von Röslerstamm, 1836).
VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1x 1. juli 2013 (P.K. Slagsvold).

Eucosma scorzonera (Benander, 1942).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22-26. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Eucosma fulvana Stephens, 1834.
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♀ 30. juni 2013 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gyponoma aceriana (Duponchel, 1843).
Ø, Hvaler: Vesterøy, Guttormsvauen 2♂♂ 28. mai 2014, klekt fra svartpoppel (*Populus nigra*); 1♂, 2♀♀ 25. juli 2014 (O. Sørlibråten).

Notocelia roborana (Denis & Schiffermüller, 1775).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 11-18. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Pseudococcyx turionella (Linnaeus, 1758).

VAY, Kristiansand: Bråvann 1♂ 23. mai 2014 (K. Berggren).

Dichrorampha plumbana (Scopoli, 1763).
NNØ, Tysfjord: Kjøpsvik, Fredagsvika 1♂ 27. juni 2013 (T. Husdal).

Cydia albipicta (Sauter, 1968).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 2. juli 2013 (K. Berggren). Tidligere kun påvist på et fåtall lokaliteter i ON.

Cydia cosmophorana (Treitschke, 1835).
VAI, Åseral: Velie 1♀ 8. juni 2014 (K. Berggren).

Choreutidae

Choreutis pariana (Clerck, 1759).
ON, Vang: Lauritshaugen 1♀ klekt frå larve på eple (*Malus*) 20. juli 2014 (K. Berggren).

Epermeniidae

Phaulernis fulviguttella (Zeller, 1839).
TEI, Tokke: Skinan 2♀♀ 18. juli 2013 (K. Berggren);
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 16-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Schreckensteiniidae

Schreckensteinia festaliella (Hübner, 1819).
TEI, Tinn: Spjeldset 1♂ 1-28. mai 2012 (O.J. Lønnve).

Pterophoridae

Gillmeria ochrodactyla (Denis & Schiffermüller, 1775).
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 16-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Platyptilia gonodactyla (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 13-22. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Amblyptilia punctidactyla (Haworth, 1811).

AAI, Bygland: Fånefjell 1♂ 18. mai 2014 (K. Berggren).

Hellinsia lienigianus (Zeller, 1852).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 13-22. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Pyralidae

Oncocera semirubella (Scopoli, 1763) (Fig. 22).

AK, Rælingen: Støtterudveien 1x 16. juli 2014 (R. Christensen);

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen 1x

15. juli 2014 (P.K. Slagsvold). I Norge har denne arten fast forekomst i indre Sogn. Funnene ovenfor, med en dags mellomrom, skyldes sannsynligvis trekk.

Acrobasis (Trachycera) advenella (Zincken, 1818).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Apomyelois bistriatella (Hulst, 1887).

VE, Larvik: Hedrum, Sagkollen 1♀ 17. august 2014 (P.K. Slagsvold).

Zophodia grossulariella (Hübner, 1809).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ mai-juni 2013 (K. Berggren); Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-13. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Figur 22. *Oncocera semirubella* fra Lærdal. Foto: K. Berggren.

Crambidae

Eudonia mercurella (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Agriphila latistria (Haworth, 1811).

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen 1♂ 16. august 2014 (P.K. Slagsvold).

Evergestis pallidata (Hufnagel, 1767).

ON, Vang: Rogn 1♀ juli 2014 (N. Rogn).

Anania (Phlyctaenia) coronata (Hufnagel, 1767).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 30. juni 2013 (K. Berggren).

Udea hamalis (Thunberg, 1788).

AAI, Valle: Rotemo 5x 26. juni 2014 (K. Berggren).

Nomophila noctuella (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Spingidae

Sphinx pinastri Linnaeus, 1758.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 7-13. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Deilephila elpenor (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Geometridae

Selenia tetralunaria (Hufnagel, 1767).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22. mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Peribatodes secundaria (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Gnophos obfuscata (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Idaea deversaria (Herrich-Schäffer, 1847).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 16-22. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Euphyia unangulata (Haworth, 1809).

HEN, Åmot: Tallmoen 1♀ 30. juni-2. juli 2014 (K. Berggren).

Epirrita dilutata (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 20-29. september 2014; Lærdal: Ljøsne 1♀ 14. oktober 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Perizoma bifaciata (Haworth, 1809).

VAY, Kristiansand: Nedre Timenes 1♀ 22. juli 2014 (K. Berggren).

Eupithecia valerianata (Hübner, 1813).

TRI, Bardu: Innsetfalla 1♂ 6. juli 1964 (A. Fjeldså).

Eupithecia actaeata Walderdorff, 1869.

HEN, Åmot: Slemdalen, Luvdalsætra 1♀ 24. juni 2014, klekt frå egg på trollbær (*Actaea spicata*) (L. Aarvik & G. Haugan); **SFI**, Lærdal: Råsdaalen 1♀ 20. juli 2014 (K. Berggren).

Eupithecia assimilata Doubleday, 1856.

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 7-13. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Eupithecia subfuscata (Haworth, 1809).
NNØ, Tysfjord: Pæsaveien 1♂ 28. juni 2013 (T. Husdal).

Eupithecia indigata (Hübner, 1813).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ mai-juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Eupithecia gelidata Möschler, 1860.
BØ, Krødsherad: Ravnåsen 1♂ 6. juli 1991 (K. Berggren).

Eupithecia innotata (Hufnagel, 1767).
AAV, Arendal: Havsøy 1♂ 16-20. juli 2013 (K. Berggren); Arendal: Tromøy, Bjelland 1♂ 2. august 2014 (S.A. Bakke).

Eupithecia lariciata (Freyer, 1841).
SFI, Lærdal: Ljøsne 1♀ 30. juni 2013 (K. Berggren).

Eupithecia tantillaria Boisduval, 1840.
SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 7-15. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Acasis appensata (Eversmann, 1842).
SFI, Aurland: Gudvangen, Fløyskreda 1♀ 18. mai 2013 (O. Sørlibråten); SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 4-11. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf). Tidligere kun påvist på to lokaliteter i Hordaland.

Figur 23. Biotopbilde fra Lærdal. Råsdalen. Foto: K. Berggren.

Notodontidae

Pterostoma palpina (Clerck, 1759).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♀ 22. mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Pheosia tremula (Clerck, 1759).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 29. september-5. oktober 2014; Lærdal: Ljøsne 1♂ 20. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Arctiidae

Spilosoma lubricipeda (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 13-22. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Noctuidae

Zanclognatha tarsipennalis (Treitschke, 1835).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014; Lærdal: Ljøsne 1♂ 7. september 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Rivula sericealis (Scopoli, 1763).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Schrankia costaestrigalis (Stephens, 1834).

VE, Larvik: Solumåsen, Jammerklova 1♂ 19. juni 2014 (P.K. Slagsvold).

Acronicta leporina (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 2-9. august 2014; Lærdal: Moldabakkane 1♂ 9-16. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Cucullia lactucae (Denis & Schiffermüller, 1775).

TEI, Seljord: Heggenes 1♀ 5. juni-3. juli 2009 (F. Ødegaard & O. Hanssen).

Phlogophora meticulosa (Linnaeus, 1758).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 5. oktober 2014; Lærdal: Moldabakkane 1♀ 29. september-5. oktober 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Agrochola (Omphaloscelis) lunosa (Haworth, 1809).

AK, Oslo: Kjelsås 1♂ 23. oktober 2002 (G. Gogstad). Dette er første norske funn, men eksemplaret har stått ubestemt i flere år. Arten ble meldt ny for Norge etter funn fra Arendal og Kristiansand i 2003 (Aarvik et al. 2005).

Aporophyla lueneburgensis (Freyer, 1848) (*lutulenta*).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 8. september 2013 (P.K. Slagsvold & T.W. Andersen);

AAV, Arendal: Tromøy, Botnetjenn 1♂ 7-9. september 2013 (A. & S.A. Bakke). Disse funnene er tydelig resultat av ett og samme trekk. Funnet fra Larvik er det første fra Østlandet og er ny østgrense i Norge.

Celaena (Helotropha) leucostigma (Hübner, 1808).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 26. juli-2. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Globia sparganii (Esper, 1790).

VE, Larvik: Tjølling, Herfellbukta 1♂ 4. august 2013 (P.K. Slagsvold).

Hadena confusa (Hufnagel, 1766).

NNØ, Hamarøy: Finnøya 1♀ 26. juni 2013 (T. Husdal).

Mythimna pudorina (Denis & Schiffermüller, 1775).

VE, Larvik: Tjølling, Klåstadkilen 3x 3-15. juli 2011 (P.K. Slagsvold).

Mythimna impura (Hübner, 1808).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 12-16. juli 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Noctua fimbriata (Schreber, 1759).

SFI, Lærdal: Ljøsne 1♂ 31. august 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Noctua interjecta Hübner, 1803.

VE, Larvik: Tjølling, Sandvikbukta 1♀ 3. september 2014 (P.K. Slagsvold).

Epilecta linogrisea (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 5. juli 2014 (K. Berggren). Første funn på Vestlandet og ny nordgrense.

Cerastis leucographa (Denis & Schiffermüller, 1775).

SFI, Aurland: Gudvangen, Fløyskreda 1♂ 18. mai 2013 (O. Sørlibråten); **SFI**, Lærdal: Moldabakkane 2♀♀ 1-7. mai 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Pyrrhia umbra (Hufnagel, 1766).

SFI, Lærdal: Moldabakkane 1♂ 22. mai-4. juni 2014 (K. Berggren & R.-A. Golf).

Vi takker alle som har bidratt med opplysninger og materiale. Spesielt takker vi Karsten Sund, Naturhistorisk museum, Oslo, for fotografering. Vi takker også Rein-Arne Golf som har gjort et stort arbeid ved å røkte lysfellene i Lærdal. SABIMA ved Kristoffer Bøhn har for noen av oss bidratt til å dekke utgifter til innsamling, noe vi er svært takknemlig for.

Litteratur

Bengtsson, B.Å. 1984. The Scythrididae (Lepidoptera) of Northern Europe. Fauna entomologica scandinavica 13: 1-137.

Bengtsson, B.Å. 1997. Scythrididae. I: Huemer, p., Karsholt, O. & Lyneborg, L. (redaktører). Microlepidoptera of Europe 2: 1-301.

Bengtsson, B.Å., Johansson, R. & Palmqvist, G. 2008. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Käkmalar – säckspinnare. Lepidoptera: Micropterigidae – Psychidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 646 sider.

Bengtsson, B.Å. & Johansson, R. G. 2011. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Bronsmalar – rullvingemalar. Lepidoptera: Roeslerstammiidae – Lyonetiidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 494 sider.

Bland, K.P. 1996. Elachistidae. I: Emmet, A.M. (redaktør). The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 3, side 339-410, plansje 16, 17. Harley Books, Colchester.

Bland, K.P., Corley, M.F.V., Emmet, A.M., Heckford, R.J., Huemer, P., Langmaid, J.R., Palmer, S.M., Parsons, M.S., Pitkin, L.M., Rutten, T., Sattler, K., Simpson, A.N.B., & Sterling, P.H. 2002. Gelechiidae. I: Emmet, A.M. & Langmaid, J.R. (redaktører). The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 4 (Part 2), Harley Books, Colchester. B. 277 sider.

Buhl, O., Falck, P., Karsholt, O., Larsen, K. & Vilhelmsen, F. 2014. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2013 (Lepidoptera). Entomologiske Meddelelser 82: 71-92.

Buhl, O., Falck, P., Jørgensen, B., Karsholt, O., Larsen, K. & Vilhelmsen, F. 2006. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2005 (Lepidoptera). Entomologiske Meddelelser 74: 91-105.

Elmqvist, H., Liljeberg, G., Top-Jensen, M & Fibiger, M. 2011. Sveriges fjärilar. Bugbook Publishing, Østermarie. 749 sider.

Elsner, G., Huemer, P. & Tokár, Z. 1999. Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas. František Slamka, Bratislava. 208 sider, 28 fargeplansjer.

Emmet, A.M., Watkinson, I.A. & Wilson, M.R. 1985. Gracillariidae. I: Heath, J. & Emmet, A.M. (redaktører). The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 2, side 244-363, plansje 2, 10-13. Harley Books, Colchester.

- Emmet, A.M., Langmaid, J.R., Bland, K.P., Corley, M.F.V. & Razowski, R. 1996. Coleophoridae. I: Emmet, A.M. (redaktør). The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 3, side 126-338, plansje 1-8, 12-15. Harley Books, Colchester.
- Fibiger, M. & Hacker, H. 2007. Noctuidae Europaea. Vol. 9. Amphipyriinae, Condiicinae, Eriopinae, Xyleninae (part). Entomological Press, Sorø. 410 sider.
- Grønlien, N. 1926. Bladminerere fra Voss og indre Hardanger I. Norsk entomologisk Tidsskrift 2: 89-108.
- Gustafsson, B. 2015. Svenska Fjärilar. http://www2.nrm.se/en/svenska_fjarilar/svenska_fjarilar.html (Data fra denne siden hentet i april-mai 2015)
- Harper, M.W., Langmaid, J.R. & Emmet, J.R. 2002. Oecophoridae. I: Emmet, A.M. & Langmaid, J.R. (redaktører). The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 4 (part 1), side 43-177, plansje 1-5. Harley Books, Colchester.
- Huemer, P. & Karsholt, O. 1999. Gelechiidae I (Gelechiinae: Teleiodini, Gelechiini) I: Huemer, P., Karsholt, O. & Lyneborg, L. (redaktører). Microlepidoptera of Europe 3: 1-356.
- Haanshus, K. 1933. Fortegnelse over Norges Lepidoptera. Norsk entomologisk Tidsskrift 3: 164-216.
- Karsholt, O. & Stadel Nielsen, P. 1998. Revideret katalog over de danske sommerfugle. Revised catalogue of the Lepidoptera of Denmark. København. 144 sider.
- Koster, S. & Sinev, S. 2003. Momphidae, Batrachedridae, Stathmopodidae, Agonoxenidae, Cosmopterigidae, Chrysopeleiiidae. I: Huemer, P., Karsholt, O. & Lyneborg, L. (redaktører). Microlepidoptera of Europe 5: 1-387.
- Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2002. Checklist of Finnish Lepidoptera – Suomen perhosten luettelo. Sahlbergia 6: 45-190.
- Opheim, M. & Fjeldså, A. 1980. The Lepidoptera of Norway. Check-List. Part IV. Gelechioidea (second part) and Yponomeutoidea. Norsk Lepidopterologisk Selskap, Trondheim. 32 sider.
- Opheim, M. & Fjeldså, A. 1983. The Lepidoptera of Norway. Check-List. Part V. Tineoidea, Zygaenoidea, Cossioidea and Incurvariina. Norsk Lepidopterologisk Selskap, Oslo. 25 sider.
- Palm, E. 1986. Nordeuropas Pyralider – med særligt henblik på den danske fauna (Lepidoptera: Pyralidae). Danmarks Dyreliv 3: 1-287.
- Razowski, J. 2003. Tortricidae of Europe. Vol.2: Olethreutinae. František Slamka, Bratislava. 301 sider.
- Ronkay, L., Yela, J.L. & Hreblay, M. 2001. Noctuidae Europaea. Vol. 5. Hadeninae II. Entomological Press, Sorø. 452 sider.
- Skou, P. 1984. Nordens målere. Håndbog over de danske og fennoskandiske arter af Drepanidae og Geometridae (Lepidoptera). Danmarks Dyreliv 2. Fauna Bøger & Apollo Bøger, København & Svendborg. 332 sider.
- Skou, P. 1991. Nordens Ugler. Håndbog over de i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island forekommende arter af Herminiidae og Noctuidae (Lepidoptera). Danmarks Dyreliv 5. Apllo Books, Stenstrup. 566 sider.
- Slamka, F. 2006. Pyraloidea of Europe (Lepidoptera). Vol. 1. Pyralinae, Galleriinae, Epipaschiinae, Cathariinae & Odontiinae. František Slamka, Bratislava. 138 sider.
- Svensson, I. 1971. Scandinavian Bucculatrix Z. (Lep. Bucculatricidae). Entomologica scandinavica 2 : 99-109.
- Svensson, I. 2006. Nordens vecklare. Entomologiska Sällskapet i Lund. 349 sider.
- Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2009. Danmarks sommerfugle. Bugbook Publishing ; Østermarie. 678 sider.
- Traugott-Olsen, E. & Nielsen, E.S. 1977. The Elachistidae (Lepidoptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 6: 1-299.

- Voith, R. 2015. Vårens vakreste eventyr : Seljesommerfugl *Nymphalis xanthomelas* ny for Norge. Insekt-Nytt 39 (2): 21-28.
- Aarvik, L., Bakke, S.A., Berggren, K., Hansen, L.O., Myhr, K. & Svendsen, S. 1997. Contribution to the knowledge of the Norwegian Lepidoptera V. Fauna norvegica Serie B 44: 55-70.
- Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L.O. (redaktører). 2000. Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. Lepidopterologisk arbeidsgruppe; Zoologisk museum, Universitetet i Oslo; Norsk institutt for skogforskning. Oslo. 192 sider.
- Aarvik, L., Berggren, K. & Bakke, S.A. 2005. Nye funn av sommerfugler i Norge 4. Insekt-Nytt 29 (3/4): 37-66.
- Aarvik, L., Berggren, K., Bakke, S.A., Haugen, L.T., Sørlibråten, O. Voith, R. 2013. Nye funn av sommerfugler i Norge 9. Insekt-Nytt 38 (3): 5-43.
- Aarvik, L., Boumans, L. & Sørlibråten, O. 2014. The horse chestnut leaf-miner, *Camptoceras ohridella* Deschka & Dimić, 1986, (Lepidoptera, Gracillariidae) established in Norway. Norwegian Journal of Entomology 61: 8-10.
- Aarvik, L., Hansen, L.O. & Kononenko, V. 2009. Norges dagsommerfugler. Håndbok over Norges dagsommerfugler og nattsvermere. Norsk entomologisk forening & Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 432 sider.

Leif Aarvik

Naturhistorisk museum,
Universitetet i Oslo
Postboks 1172 Blindern
0318 Oslo

Kai Berggren

Bråvann terrasse 21
4624 Kristiansand

Sigurd A. Bakke

Rådnyrvegen 3
1430 Ås

Per Kristian Slagsvold

Ulaveien 44B
3280 Tjodalyng

Ove Sørlibråten

Åssvingen 3
1850 Mysen

Reidar J.D.I. Voith

Grønstads gate 32A,
2609 Lillehammer

The Beetles on tour! Sognefjorden på sitt beste

Per Kristian Solevåg og Stefan Olberg

The Beetles dro i år på turné til Sogndalsområdet, og hadde biller i blikket. Flere lokaliteter ble finkjemmet, og sør- og vestvendte lier med ulike utforminger av løvskog ble prioritert. Det ble funnet flere rødlistede arter, og de mest interessante funnene er presentert her. Alle data er lagt ut på Artskart, og der finnes også alt det andre vi fant.

Den 29. juni - 6. juli 2014 gikk kartleggingsturen til «The Beetles» til Sogndalsområdet, hvor ulike lokaliteter i kommunene Sogndal, Luster og Lærdal ble undersøkt med tanke på billefaunaen. Deltagerne på turen var Ulf Hansen, Stefan Olberg, Øystein Olav Roten, Bernt Rønning, Jan Schreiber og Per Kristian Solevåg.

«yeah right...»

Sogn og Fjordane er forholdsvis dårlig kartlagt når det gjelder biller, så håpet om å gjøre noen gode funn var absolutt til stede. Vi prioriterte lokaliteter med varmt mikroklima, og mange sør- og sørvestvendte skråninger langs fjordene ble undersøkt. Disse fjellsidene har gjerne varmekjær edelløvskog, ofte dominert av lind og hassel, med innslag av eik og andre løvtrær. Mange av stedene er rasutsatt, og det dannes derfor naturlig åpne områder med gressmark og steinur. Dette gjelder særlig lokalitetene Stedjeberget, Fatlaberget og Solvorn. I tillegg så er mange av disse stedene, av samme grunn, ikke utsatt for hogst. Man kan dermed dumpe borti mange gamle trær, til dels gammel

skog og mye død ved i rasmarene.

Basen vår var ved Amble Gård på Kaupanger, der vi leide et stort og staselig hus fra fordums tid med flott utsikt mot Sognefjorden og snødekte fjelltopper.

Sogndal og bratte bakker

Første stopp på turen var Stedjeberget like vest for Sogndal sentrum (UTM 32V396534 6787544 og 32V397800 6788396). Stedjeberget ble besøkt 30. juni og 4. juli. Den nye veien er lagt i tunnel, mens den gamle veien er åpen for entomologer og andre spesielt interesserte. Rasmarken ovenfor veien er dominert av hassel- og lindeskog, og er svært rasutsatt. Skogen

Hasselkratt med grove dimensjoner (venstre) og Per Kristian i bankemodus ved Fatlaberget (høyre). Skogen her var urørt og grovdimensjonert. Merk de flotte blå skoene og den spenstige stilen. Foto: P.K. Solevåg og Stefan Olberg.

er stedvis gammel og inneholder mye død ved. Det har vært gjort en undersøkelse her tidligere av den bakkelevende billefaunaen (Solevåg 2004), og gjort sporadiske innsamlinger av trelevende biller. Stedjeberget ble undersøkt fra begge sider av tunellinnslaget, med noen kortere klatreturer opp i den rasutsatte lia. Ellers ble veikanten og trærne nærmest veien undersøkt for biller.

Litt lengre vest ligger Fatlaberget (UTM 32V387691 6782591), en lokalitet vi ble dratt tilbake mot nesten alle dager vi var i området. Veldig rasutsatt her også, men desto mer solekspontert enn Stedjeberget. Medlemmene av The Beetles gjøv løs på

Fatlaberget uten hensyn til egen sikkerhet, og bratte skråninger og store steiner ble forsert i jakten på de seksbente skattene. Vegetasjonen bar tydelig preg av lite nedbør og store mengder sol denne sommeren, og var nærmest brunsvidd mange steder.

Det ble samlet både i skogen, langs veien og i gressbakkene lengre oppe. Veikanten langs fjorden er urterik, og vitner om et varmt mikroklima. Her har det blitt gjort undersøkelser tidligere, blant annet av NINA.

Noen interessante arter som ble funnet ved Fatlaberget var: *Hypera plantaginis* (NT), *Vibidia duodecimguttata*, *Cionus alauda* (NT) og *Opilo mollis* (EN).

Bernt på toppen av Fatlaberget, klar til å fange eventuelle skatter i rogn. Veien kan så vidt skimtes nede ved fjorden. Lokaliteten er for det meste dominert av løvskog, men går mer over til rasmarek og gressbakker med enkeltstående trær litt lenger oppe. Her kan det bli svært varmt, og det er dermed et ideelt sted for varmekjære insekter. Foto: P.K. Solevåg.

Stefan leter etter *Chrysolina hyperici* på perikum i veikanten ved Fatlaberget. Til stormende jubel fant vi den alle sammen. Foto: P.K. Solevåg.

En av de første dagene vi var i området dro vi til Solvorn i Luster kommune (UTM 32V406251 6797918). Som et sommerkort fra gamle dager ligger dette lille stedet sørvendt til ved Sognefjorden, og innbyr til lange sommerdager med bading og bål i fjæra. Vi bestemte oss derimot for å svette oss oppover lia, fjernt fra de ferierende som låg og velta seg ved sjøen. At de gidder, ingen biller i saltvann!! Lengre oppe i lia ble terrenget brattere og mer ufremkommelig, men gressmark med ulike arter urter, blant annet blodstorkenebb og bergmynte dukket opp hist og her.

Det ble ikke gjort de store funnene her, men trebukkene *Pogonocherus hispidulus* og *Leiopus nebulosus* kan nevnes.

Lærdal og liggende laken

Lærdal har en tiltrekning på entomologer som kumøkk har på gjødselbiller. Vi klarte ikke å motstå fristelsen, og dro til Haugsbakken (UTM 32V4420548 677304) 2. juli. Store deler av lia er åpen rasmarek med store steinblokker, og spredte trær innimellom. Det blir svært varmt i lia når solen står på, og det er til dels store mengder med døde trær, særlig av bjørk.

Ulf gikk litt for seg selv en stund oppe i lia, og samlet ved et vindfallen bjørketre. Ikke noe spennende der visstnok. Vi andre stoppet ved stokken litt senere, men tenkte som så at «her har Ulf vært, ikke noe mer å finne her da». Men vi prøvde oss læll.

Bade...samle? Bade...samle? Vi samler! Flott lindedominert edelløvsskog ved Solvorn. Andre på Solvorn hadde annet i tankene enn å svette seg oppover lia. Foto: Stefan Olberg.

«Hallo der nede!!» Etter en stund kom vi ikke lengre i gressbakkene ovenfor Solvorn. Blodstorkenebb og bergmynte trives her, sammen med spreke billesamlere. Foto: P.K. Solevåg.

Funnet av *Rhacopus sahlbergi* (EN) på denne bjørka fører til hektisk aktivitet. Legg merke til Øystein som tar den på «liggende laken», et uttrykk som kommer til å være klistret ved han til evig tid. Foto: Stefan Olberg.

Flere eksemplarer av *Cionus alauda* (NT) ble funnet på kongslvs langs veien ved Haugsbakken. Den mistenkelige mannen i veikanten er ute med billeradar. Foto: P.K Solevåg.

«Hva er dette for en rar smeller?» sa plutselig det ene bandmedlemmet. Stefan steilet i steinura, og fortalte entusiastisk at dette var et godfunn, nemlig halvsmelleren *Rhacopus sahlbergi* (EN). Da ble det fart i slitne entomolger, og vi nærmest angrep bjørka med bankebrett. Sult og lengsel etter en etterlengtet kald humle- og hvetebasert drikke var som forduftet. Det ene eksemplaret etter det andre falt ned, til og med på liggende laken!! Da var plutselig ikke *Cryptocephalus pusillus* (NT), *Tetratoma ancora*, *Curculio betulae* og bladbillen *Plagiosterna aenea* så interessante lengre. I tillegg ble snutebillen *Cionus alauda* (NT) påvist ny for Lærdal nede ved veien.

Nede ved Lærdalselva, rett ved Haugs-
hagen (UTM 32V419910 6770786),

ble elvebredden undersøkt. Bredden var dominert av steiner av ulik størrelse med sandområder spredt rundt omkring. Det ble for det meste funnet vanlige arter av løpebiller, samt noen eksemplarer av fuktbillen *Paramecosoma melanocephalum*.

Ferge og forbode

Tar du ferga fra Fodnes til Mannheller, åpenbarer det seg en sørvendt li rett ved fergekaia på Mannheller. Dette klarer selvsagt ikke en gjeng billesamlere å kjøre forbi, og vi bestemte oss for å utforske dette litt nærmere. Vi dro derfor til Mannheller (UTM 32V410283 6781758) neste dag. Denne lokaliteten består av en steinur dominert av tørr og åpen furuskog. Mannheller har et svært

Solding er en effektiv metode når elvebredder skal undersøkes. Her er tre medlemmer av The Beetles i full sving, Jan med solbriller, mest trolig grunnet Øysteins hvite underarmer. Foto: P.K. Solevåg.

varmt mikroklima, og bør være ideelt for varmekjære insekter. Lokaliteten var for øvrig stengt med «adgang forbode» skilt (se første bildet). Liksom... Vårt brudd på Fjord 1 sine lokale retningslinjer gav derimot resultat, siden vi fant den flotte snutebiller *Polydrusus formosus* på bjørk og selje. Arten ble nylig funnet ny for Norge, og det ble tidlig juleaften på oss.

I en tørr furustokk ble det observert et eksemplar av en smeller som antageligvis var *Ampedus sanguineus*, men den rakeren kom seg unna. Det var som....

Sag og tremark

Ingen tur uten et sagbruk, heller ikke denne gang. Etter en lang tur opp i huttiheita og en liten beskrivelse fra den lokale veterinæren, kom vi endelig til Sønnesyn sag (UTM 32V405760 6802615). Litt yr i luften, men vi kom raskt i gang. Måtte riktignok ta en prat med far og sønn på bruket først, så de ikke skulle bli engstlige og øks tuslende rundt siklende på sagtømmer. På klingende sognemål kunne de fortelle at de hadde sett mange "tremakkk". Hva

Her vises lokalitetene Fatlaberget (1), Stedjeberget (2), Mannheller (3), Sønnesyn sag (4), Eikjo (5), Solvorn (6), Lundsleivi (7) og Haugsbakken (8). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

nå enn de mente med det? Tipper noe i nærheten av trebukklarver. Vi unnskyldte oss og skred til verket. Stefan fant gull først, da løpebillen *Porotachys bisulcatus* dukket opp under noen halvgamle stokker. Hver stokk i 10 meters omkrets ble snudd, og joda, vi fant den alle sammen. Bingo!! Et eksemplar av løpebillen *Asaphidion pallipes* ble også funnet, i tillegg til tømmermann *Acanthocinus aedilis*.

Siste dagen var vi på jakt etter tømmerstokker i Kaupanger da vi oppdaget et lite vann innenfor ringen av en travbane (UTM 32V403743 6786694). Der kunne det finnes noen interessante arter!

Vannet viste seg å være en skuffelse, men området var preget av åpen og forstyrret mark med steiner, og er således et ideelt sted for løpebiller. Flere arter ble funnet her, blant annet den store *Amara eurynota*. På bjørk og selje ble det banket ned to arter snutebiller: *Dorytomus taeniatus* og *Dorytomus rufatus*

I tillegg til de omtalte lokalitetene over, hadde vi så klart noen kortere stopp på veien her og der, men uten at det gav noen spesielle funn å skrive hjem om.

Omtale av rødlistede og andre interessante billearter

Cionus alauda (Herbst, 1781) NT
Denne snutebillen er kjent fra tre lokaliteter i Sogn og Fjordane, i kommunene Leikanger, Sogndal og Luster. Vi fant arten på to lokaliteter i Sogndal og på en lokalitet i Lærdal. Arten lever på brunrot, men ble også påvist på mørkkongslis i Lærdal.

Chrysolina hyperici (Forster, 1771) VU
Denne bladbillen lever på perikum på varme enger og i veikanter. Fra gammelt av er den kjent langs kysten mellom Kristiansand og Bergen, med noen få nye funn fra Hordaland. Vi fant arten ny for Sogn og Fjordane ved Fatlaberget og Stedjeberget i Sogndal. Den ble funnet på perikum i sørvendte veikanter sammen med den nærstående *Chrysolina varians*.

Cryptocephalus pusillus (Fabricius, 1777) NT
Bladbillen *C. pusillus* lever på ulike løvtrær. Arten er i nyere tid kun kjent fra Jomfruland i Telemark, fra et par lokaliteter i Larvik, samt i et funn fra Hurum i Buskerud. Gamle funn foreligger fra Risør i Aust-Agder. Vi fant flere individer på gråor og bjørk i en varm rasmark i Lærdal.

Hypera plantaginis (Degeer, 1775) NT
Det er gjort få funn i nyere tid av denne snutebillen, noe som kan tyde på en tilbakegang. Arten ser også ut til å ha fått leveområdet innskrenket til Sør-Norge. Ett eksemplar ble funnet ved håving på de bratte bergskrentene i Fatlaberget, der det blant annet vokste tiriltunge, som er artens vertsplante. Den er aldri tidligere funnet i Sogn og Fjordane.

Opilo mollis (L., 1758) EN
Denne maurbillen er kjent fra en rekke lokaliteter rundt Oslofjorden, nedover langs Sørlandskysten og nordover til Sogn og Fjordane. Mange av de eldre funnene har vært gjort i forbindelse med tørrfiskanlegg. Nyere funn kjennes bare fra Jomfruland i Telemark og Jeløya i Østfold. Som mange andre spesialiserte vedlevende rovdyr ser arten ut til å gå sterkt tilbake. Ved bruk av bankebrett på hassel, ble arten påvist i to eksemplarer ved Fatlaberget i Sogndal.

Rhacopus sahlbergi (Mannerheim, 1823) **EN**
Denne halvsmelleren er kun kjent fra en lokalitet ved Tafjorden i Møre og Romsdal, samt fra Sandvika i Bærum. Lokalitetene er svært varmekjære, og skiller seg ut med sine grove dimensjoner av flere treslag, deriblant hassel. I Sverige utvikles arten i døde hasselgrener som ligger på bakken, og arten ble banket ned fra hasselgrener ved Sandvika. Arten antas å være begrenset til lokaliteter med ekstremt godt klima og gammel skog. På en svært grov bjørkelåg liggende i en varm rasmarek i Lærdal ble flere individer påvist, både ved direkte observasjon under barkflak og ved nedbanking.

Polydrusus formosus (Schaller, 1783) **DD**
Denne snutebilleren ble første gang påvist i Norge ved Rud i Bærum i 2008. Senere er det gjort funn ved Sandvika (Bærum) og ved Lilleaker i Oslo. Arten er i spredning i våre naboland, og det samme ser ut til å gjelde for Norge. Flere individer ble banket ned fra selje og bjørk ved fergekaia på Mannheller i Sogndal. Det er sannsynlig at arten har fått spredningshjelp av bil/ferge, men funnet er uansett oppsiktsvekkende, og er det første funnet av arten utenfor Akershus/Oslo.

Vibidia duodecimguttata (Poda, 1761)
Denne 12-prikkede mariehønen ble første gang påvist i Norge i 2011 ved Fatlaberget i Sogndal, da et eksemplar ble fanget i et malaisetet. Vi fant flere eksemplarer ved Fatlaberget ved banking på diverse løvtrær. Arten var på tidspunktet vi undersøkte lokaliteten den vanligste mariehønearten sammen med *Propylea quatuordecimpunctata*. Mariehønen ble også påvist på en ny lokalitet, i nedkant av en rasmarek ved Ylvisåker i Sogndal.

Alle artsfunn gjort i løpet av turen er lagt ut på Artskart, enten via Artsobservasjoner eller via BioFokus sin artsbase, som er knyttet direkte opp til Artskart (GBIF-node). Over 500 artsfunn er til nå lagt ut, og tilbake står det kun noen få ubestemte individer i samlingene våre. Artikkelen er basert på et kartleggingsnotat som ble utarbeidet til SABIMA i etterkant av turen (se referanselista). SABIMA takkes for økonomisk støtte til undersøkelsene.

Litteratur

- Solevåg, P.K. 2004. Habitat preferences, species richness and faunistic of ground dwelling Coleoptera along the Sognefjord, Western Norway. Thesis Cand.scient. in Zoological Ecology, Department of Biology, University of Berg
- Solevåg, P.K. & Olberg, S. 2014. Biller i Sogndalsområdet. SABIMA Kartleggingsnotat 19-2014. <http://www.sabima.no/files/Kartleggingsnotat-19-2014---Biller-i-sogndalsområdet.pdf>

Per Kristian Solevåg
Barlindveien 9D,
3408 Tranby
perkrisol@yahoo.com

Stefan Olberg
Steinsoppgrenda 40,
1352 Kolsås
stefan@biofokus.no

Entomologisk sommartreff – Aurland 2015

Trude Magnussen

Det var med ein viss usikkerheit at me vinteren 2014 avgjorde at sommartreffet 2015 skulle gå til Aurland, i Sogn og Fjordane. Kom nokon til å melde seg på? Overraskande nok vart sommartreffet fullbooka på kort tid, med heile 28 påmelde.

Våren var sein og temperaturane var generelt låge i Sør-Norge, men akkurat denne helga, 19.-21. juni 2015 var det meldt strålende sol i Aurland. Utover ettermiddagen og kvelden på fredag kom deltakarane til Vangsgaarden gjestegiveri og me hadde felles kveldsmat og litt

Frå venstre: Werner Wilhelmsen, Kristoffer Bøhn, Guro Reiersen Aase, Kjell Magne Olsen, Thor Jan Olsen, Magne Henrik Velde, Harald Hjelde, Leiv Tommas Haugen, Nicolas Wold, Eivind Nilsen, Rune Christensen, Mads Joachim Madsen, Lars Økland, Anders Lundberg, Jon Peder Lindemann, Lars Ove Hansen, Øistein Berg, Tony Nagypal, Inger Johanne Aag, Trude Starholm, Trude Magnussen, Jan Erik Bankerød Nilsen, Helene Lind Jensen. Ikkje til stades då biletet vart teke: Norvald Gjelsvik, Jørn R. Gustad, Ann-Karin Madsen, Per Sigve Nedreberg, Per Kristian Slagsvold og Ove Sørlibråten. *Foto: Kristoffer Bøhn.*

Me åt frukost i den gamle bygningen Aabelheim, som er ein del av Vangsgaarden gjestgiveri. Foto: Inger Johanne Aag.

informasjon om dei neste dagane. Det vart også tid til å samle litt i hekken rundt uteserveringa og raudvinstrådar vart hengt opp.

Under det 13. Nordiske Entomologmøtet i Oslo i 1965 ble det arrangert ekskursjon til Flåm, i Aurland kommune (av blant andre Astrid Løken). Sia då her det vore lite organisert kartlegging i denne kommunen og i Indre Sogn generelt. Dette er synd då me veit at det finnast mange spennande lokaliteter i området, og fleire potensielt nye funn for regionen. Dette er eit område som er prega av typisk vestnorsk fjordlandskap, med bratte fjellsider og rasmarker, men ved varme og frodige dalbotnar.

Den gamle postvegen, Bleiklindi til Styvi

På laurdag gjekk turen til Nærøyfjorden. Med sitt bratte terreng og gamal almeskog håpa me på å finna mykje spennande. Me kørde ned til Bakka med bil. Deretter fekk me båtskysse over fjorden til Bleiklindi, noko som ikkje tok lang tid då fjorden er på tilnærma sitt smalaste på dette punktet. Det var skugge på denne sida då me starta, men etter kvart som me gjekk kom sola til syne. Sjølv om det var kaldt, og få insekt var på vengene tidleg på dagen, greidde Trude Starholm å fange eit eksemplar av den sjeldne almepraktmålar, *Abraxas sylvata*, som sat stille i graset langs stien. Me gjekk langs fjorden og enda opp på Styvi gard. Her hadde me god tid til å samle, då me måtte venta på at turistferja plukka oss opp. På Styvi i Kyrkjukelgrovi fanga Jørn R. Gustad to eksemplar av *Mompha terminella*. Denne er berre kjent frå ein lokalitet i Lærdal (2013) tidligare. På kvelden samlast me til pizza og etter det såg me nærare på det me hadde funne i løpet av dagen. Fleire hadde med lupe og spennbrett, og dette vart ein hyggeleg kveld der me fekk moglegheita til å lære frå kvarandre. Denne kvelden fann også Eivind Nielsen eitt eksemplar av grå tungemåler, *Acasis appensata*, ved ein vegkant i nærleiken av Aurlandsvengen. Dette er ein art som kun er funnen nokre få gonger i Noreg tidlegare.

Grå tungemåler, *Acasis appensata*. Funnet av Eivind Nilsen. Foto: Leiv Tommas Haugen.

Bakka. Her vart me henta med båt som tok oss over til den andre sida av fjorden.
Foto: Kristoffer Bøhn.

Ove Sørlibråten i full gang med å gå igjennom dagens fangst. *Foto: Kristoffer Bøhn.*

Lunsjpause ved Nærøyfjorden I. Frå venstre: Jan Erik Bankerød Nilsen, Magne Henrik Velde, Kjell Magne Olsen, Norvald Gjelsvik, Lars Ove Hansen, Tony Nagypal og Anders Lundberg. Foto: Kristoffer Bøhn.

Lunsjpause ved Nærøyfjorden II. Frå venster: Trude Magnussen, Trude Starholm, Anders Lundberg og Thor Jan Olsen. Foto: Kristoffer Bøhn.

Me ventar på turistferja som skal ta oss tilbake til Gudvangen. Foto: Kristoffer Bøhn.

Flotte blomsterenger bak Fossheim gard. Harald Hjelde og Leiv Tommas Haugen. Foto: Kristoffer Bøhn.

Innsamling på kubeitet ved Turlifossen på Søndag. Foto: Kjell Magne Olsen.

Aurlandsvngen og Turlifossen

På søndag gjekk me ein tur i området rundt Aurlandsvngen. Den gjekk frå Sogn Jord- og Hagebruksskule, forbi Lunde gard og turen enda med lunsj ved Turlifossen. Her kom sola tidleg, slik at me

fekk anledning til å samle ein del før lunsj. Området me gjekk i var dominert av tørre blomsterenger, beitemarker og lauvskog. Ved Lunde gard fann Nicolas Wold eitt eksemplar av hagtornsommerfugl, *Aporia crataegi*.

Nicolas Wold fann eit flott eksemplar av Hagtornssommerfugl, *Aporia crataegi*, som Inger Johanne Aag greidde å fange på bilete. Foto: Inger Johanne Aag.

Fleire av deltakarane har sagt at dei vil tilbake til desse områda og samle seinare, noko som vitnar om at turen har vore til inspirasjon. Me er no i gang med å planlegge det neste sommartreffet for 2016 og satsar på at mange av medlemmane våre har høve til å bli med!

Sommartreffa er ein viktig arena for å bli betre kjent med kvarandre og samle på lokalitetar som er ekstra spennande for oss som er interessert i insekt.

Takk for eit fantastisk treff!

Trude Magnussen
Naturhistorisk museum,
Universitetet i Oslo
Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo
trude.magnussen@nhm.uio.no

Insekt-Nytt 40 år!

– ett tilbakeblikk

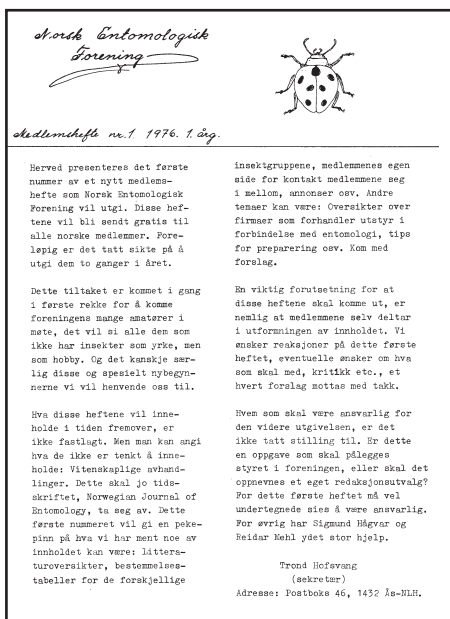
Trond Hofsvang, Tor Alvheim, Oddvar Hanssen, Preben Ottesen, Lars Ove Hansen, Ole J. Lønnve og Anders Endrestøl

I forbindelse med at vårt kjære medlemsblad Insekt-Nytt fyller 40 år i år, har vi redaktørene samlet oss om et lite tilbakeblikk i bladets historie. Det har vært 40 begivenhetsrike år, og utviklingen har vært stor. Vi gratulerer jubilanten, og ønsker selvfølgelig lykke til med de neste 40!

Det var stor optimisme og virketrang i Norsk entomologisk forening i 1970-årene til tross for trange budsjetter. Antall medlemmer økte år for år, og aktiviteten med den.

I 1967 fikk vårt fagtidsskrift en moderne layout da Universitetsforlaget overtok utgivelsen. De fleste artiklene ble nå skrevet på engelsk etter en vitenskapelig mal. I 1975 ble navnet endret fra Norsk Entomologisk Tidsskrift til Norwegian Journal of Entomology.

De norske entomologmøtene ble startet i 1973, og det ble holdt tre slike møter på 1970-tallet. Videre ble det arrangert fire nordiske entomologmøter i samme tidsrom. Begge disse møtetyper ble overveiende besøkt av fagentomologer. Inntil 1976

Insekt-Nytt 1 (1) 1976. Det første heftet gjennom tidene og med Trond Hofsvang som redaktør.

fikk medlemmene bare tilsendt det vitenskapelige tidsskriftet, samt innkallelser og referater fra medlemsmøtene som ble avholdt i Oslo eller Ås.

På Det 2. norske entomologmøte på Sanner pensjonat på Gran i 1975 ble det drøftet hva NEF kunne gjøre for å bedre kontakten med foreningens medlemmer som hadde insekter som hobby og ikke som yrke.

Resultatet av denne diskusjonen ble to nye tiltak. Lokalavdelinger ble opprettet. Først ute var Trøndelagsgruppa i 1978 og så Drammenslaget i 1979 (Entomologisk klubb i Bergen ble riktignok stiftet allerede i 1966). Det andre tiltaket var Insekt-Nytt.

Høsten 1975 besluttet styret at foreningen skulle utgi et nytt medlemsblad. Det første heftet av det som senere fikk navnet Insekt-Nytt, ble sendt ut til medlemmene i januar 1976.

Trond Hofsvang 1976–1979

Trond: Undertegnede var redaktør de første fire årene etter oppstarten i 1976. Sett på bakgrunn av dagens tilgang til digital redigering, billedbehandling mv., virker de første heftene svært så primitive. Insekt-Nytt ble skrevet side for side på en skrivemaskin uten rettetast. Trykningen foregikk hos det alltid samarbeidsvillige Ås-Trykk.

Redaktører av Insekt-Nytt i årene 1976-2015 (antall hefter)

Trond Hofsvang	1976–1979	(11)
Tor Alvheim	1979–1982	(11)
Oddvar Hanssen	1983–1984	(7)
Preben Ottesen	1985–1987	(10)
Lars Ove Hansen	1988–1990	(12)
Ole J. Lønnve	1991–1997	(23)
Lars Ove Hansen	1998–2006	(22)
Anders Endrestøl	2006–2015	(31)

I det første heftet ble det slått fast at Insekt-Nytt ikke skulle konkurrere med Norwegian Journal of Entomology. Emner som ble foreslått, var litteratur-oversikter, bestemmelsestabeller, kontakt mellom leserne, annonser, liste over forhandlere av entomologisk utstyr og tips om preparering. Det ble oppfordret til at NEFs medlemmer selv måtte delta i utformingen av bladet.

I hefte nr. 1 1978 ble det utlyst en navnekonkurranse for medlemsbladet. Samtidig ble det opplyst om at foreningens logo, en sjuprikket mariehøne, skulle avbildes på heftenes forside, noe som har vært tilfelle fram til i dag. På hefte nr. 2 1978 dukket navnet Insekt-Nytt opp for første gang.

Andre navneforslag som ble diskutert var for øvrig *Athron*, *Entoma*, *Insecta*, *Fluepapiret*, *Bladlusa*, *Ent-oss*, *Coccinella* og *Adalia*. På styremøtet der navnet ble diskutert, kom nestformannen Sigmund Hågvar med et tilleggsforslag, Insekt-Nytt. Dette ble det endelige valget for et enstemmig styre, et navn jeg synes har fungert godt i alle år.

En redaktørs mareritt er mangelen på stoff. Når jeg nå blar gjennom de fire første årgangene, vil jeg benytte anledningen til å takke følgende bidragsytere: Sigmund Hågvar, Torstein Kvamme, Arne Fjellberg, Leif Aarvik, Tore R. Nielsen og Knut Rognes. Uten disses artikler om innsamling og preparering av insekter ville Insekt-Nytt ikke ha overlevd de første årene.

I 1979 ble to av heftene lovlig tynne, på fire sider hver. Hefte 4 (2) inneholdt kun foreningens årsmelding. Det var godt å kunne gi stafettpippen videre til nye medlemmer med pågangsmot og entusiasme.

Tor Alvheim 1979–1983

Tor (med bidrag fra redaksjonsmedlem Ove Bergersen): Karl Erik Zachariassen, som ble NEFs formann i 1977, bidro sterkt til økt aktivitet i foreningen, blant annet ved opprettelsen av lokalavdelingene. Etter at Trøndelagsgruppa kom i virksomhet, flyttet redaksjonen av Insekt-Nytt til Trondheim i 1979 med undertegnede som redaktør fra og med hefte 4 (4). Jørn Nikolaysen, Ove Bergersen og Trond Nortug var gode medhjelpere i perioden, og senere ble også Oddvar Hanssen og Anne Lohrmann med i redaksjonen.

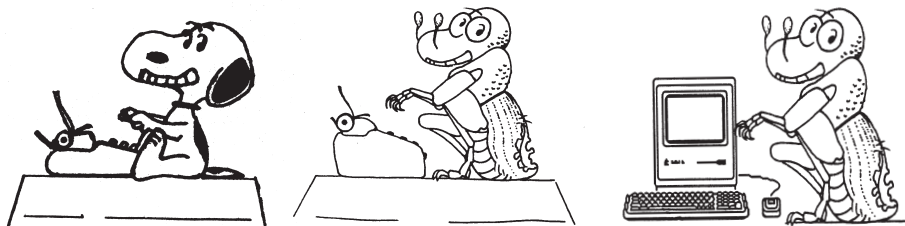
I starten satt vi på kjøkkenet på Moholt studentby med en gammel skrivemaskin og utarbeidet tekstene. Figurene ble håndtegnet med rød blyant, og bladet ble side for side klipt og limt sammen.

Vi gav fra starten av bladet en ansiktsløftning ved at vi hadde en dedikert forside, med en layout som i store trekk har eksistert helt frem til i dag. Faktisk ble fonten vi utarbeidet på «Insekt-Nytt» brukt helt opp til 2005 (med et lite avbrekk rundt 1998). Denne ble nøye satt opp med Letraset på kalkerpapir, og gjenbrukt gang etter gang.

Vi prøvde hardt å øke antall sider på bladet og å finansiere det gjennom annonseinntekter, men det var ikke helt enkelt. Økonomien (i tillegg til stofftilgang) var det tyngste i arbeidet, for man må huske på at den gangen var kontingenten til foreningen i utgangs-punktet lav og medlemsmassen en brøkdel av hva den er i dag. Det var derfor ikke mye økonomisk støtte å hente fra foreningen. Karl Erik Zachariassen (daværende formann) forsøkte hardt å skaffe midler til bladet, og uttrykte stadig irritasjon over at «fuglefolka» fikk så mye støtte. Hvorfor skulle det ikke dryppe noe på insektene?

I 1980 ble det derimot sving på sakene, da Karl Erik hadde kjøpt inn en flunkende ny skrivemaskin til oss med kulehode og automatisk rettetape! Nå slapp vi endelig å skrive om et helt avsnitt om vi oppdaget en liten feil, og dette revolusjonerte faktisk arbeidet vårt.

I 1981 klinket vi til og trykket forsiden i farger. For å spare penger trykte vi like godt alle fire forsidenes for det året med en gang, og selv da tømte det nesten redaksjonskassen. Dette gav ytterligere et løft til bladet, og gjorde det helt klart mer i øyenfallende.

Sniff ble introdusert av Tor Alvheim i 4 (4) i 1979. Preben Ottesen videreførte denne i ett hefte, men introduserte så "typografen" i 10 (2) 1985 og i 13 (1) 1988 fikk endelig "typografen" datamaskin av Lars Ove Hansen. Denne videreførte Ole J. Lønnve helt til nummer 20 (4) 1995, da redaksjonen gikk over fra Mac til Windows, og med det røyk typografen...

For redaksjonsmedlemmene, som alle var ivrige fotografer, ble det rift om å «få forsiden» og som «straff» måtte man da skrive eller skaffe tekst om «forsidedyret». På slutten av året fikk vi også eget kontorlokale på «paviljongen» på Rosenborg, der hovedfagsstudentene i realfag holdt til (igjen med hjelp fra Karl Erik). Her hadde vi noe mer boltreplass, og i tillegg til den nye skrivemaskinen hadde vi også lysbord, der bladet ble satt.

Å lage Insekt-Nytt den gangen var utvilsomt et tidkrevende arbeid og mye manuelt klipp- og lim-arbeid før vi endelig kunne sende bladet til trykkeriet, i tillegg til at vi måtte forsøke å skaffe annonseinntekter og skrive mye av tekstene selv.

«Vi kan bare håpe at Miljøvern-departementet en dag vil oppdage at norsk natur også inneholder andre skapninger enn fugl».

Tidligere formann Karl Erik Zachariassen etter at MD hadde avslått en søknad fra NEF på 10000,-, mens NOF fikk innvilget 50000,- etter "strenge prioriteringer".

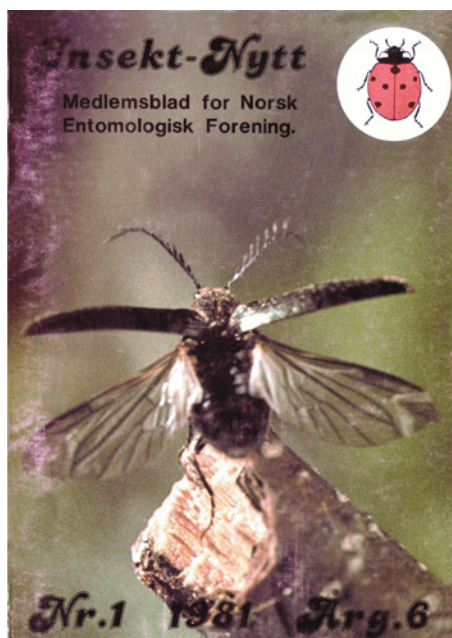

I dette heftet har Anders Endrestøl atter latt typografen gjeste bladet, med med noe oppgradert maskinvare.

Da jeg var ferdig med hovedfag og flyttet fra Trondheim, gav jeg stafettpinnen videre til Oddvar Hanssen (som for øvrig kom inn i redaksjonen året før).

«Bakgrunnen for å bygge opp Insekt-Nytt til den faglige og utseendemessige form det har i dag [1982], er at bladet er foreningens ansikt utad. Insekt-Nytt holdes derfor i en form som gjør at det kan leses av generelt naturinteresserte mennesker. PR-verdien av et blad av denne typen kan vanskelig måles».

Tor Alvheim i Insekt-Nytt 7(3) 1982.

Insekt-Nytt 6 (1) 1981, det første hefte hvor forsiden ble trykt i farger. Dette var dengangen en stor kostnad for redaksjonen, og man trykte derfor like godt fire forsider på en gang (for hele året) for å spare penger. Dette ble for øvrig praktisert til utpå 2000-tallet.

Oddvar Hanssen 1983–1984

Oddvar: Det var vel med en viss skepsis jeg takket ja til å overta som redaktør etter Tor. Året var 1982 og studiene på «lærerhøgskolen» var krevende nok, men med flere dyktige og entusiastiske personer i redaksjonen takket jeg ja. Utstyret var topp etter datidens målestokk, eget kontor og en flott kulehode-skrivemaskin, med automatisk rettetape, og hvor vi kunne bytte mellom hoder med ulike skrifttyper og ikke minst kursiv-skrift. Og med dette som utgangspunkt var det full speed i to år, med sju numre av «blekka» (formannens sjargong for Insekt-Nytt).

Med det gode teamet bestående av Ove Bergersen, Anne Lohrmann, Jørn Nikolaysen, Trond Nordtug og Åshild Ryan, klarte vi stort sett å holde postverkets frister for utsendelse, og til og med lage et par utvidete temanumre – «Mennesket og insektene» og «Innsamling og preparering av insekter».

Redaksjonen opplevde arbeidet som en spennende utfordring, selv om vi til tider måtte mase på stoff – og ikke minst etterlyse annonsører. Det var jo et lite nederlag at vi måtte gå tilbake fra farge til svarthvitt på forsidebildet. Alt i alt fikk vi nok et inntrykk av at Insekt-Nytt var i ferd med å løfte NEF fram både med hensyn til en økende medlemsmasse og tilskudd fra det offentlige. Men da det kom abonnementsbestilling på bladet fra det entomologiske biblioteket ved British Museum følte vi oss meget beæret.

Dager og kvelder gikk med, og det var nok en gledens dag da Preben sa seg villig til å overta, slik at jeg fikk forsøke

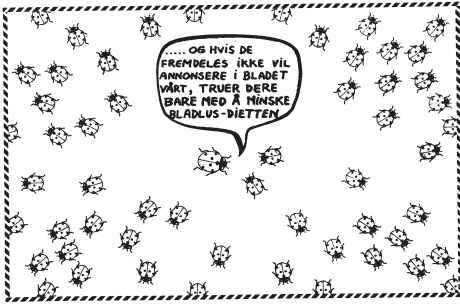

Ett av to temanumre som ble produsert med Oddvar som redaktør. Her 9 (2/3) 1984 om innsamling og preparering av insekter, som ble "revet vekk fra hyllene".

å komme videre med studiene. Jeg minnes godt den dagen Jan Henrik svingte innom og fylte sin flotte Citroën 2CV med alt kontorutstyret og flere kasser med mange års opplag av Insekt-Nytt.

«Det ser nå også ut til at foreningen får stadig bedre gjennomslag hos de styrende myndigheter. Et bevis på dette er at det på tampen av 1983 ble overført 10000 kroner til foreningen fra Miljøverndepartementet til "styrking av foreningens publiseringsvirksomhet"».

Oddvar Hanssen i Insekt-Nytt 8 (4) 1983.

En liten trussel fremsatt i Insekt-Nytt 8 (2) 1983 mot lunkne annonsører.

SILHOUETTE modellbriller
er toneangivende
i den internasjonale brille mote

ENEFORHANDLER:
NOROPTIK A.S, OSLO 3

Annonseinntekter var en evig kamp for trønder-redaksjonene. Nå var vel neppe Insekt-Nytt det mest lukrative bladet å annonsere i, og det er vel heller tvilsomt om det i alle tilfeller gav så mye mersalg. Vi lar derfor en av annonsørene fra 8 (1) 1983 få en ekstra annonse-spot her og nå, på huset.

Har du hørt om...vensen som var biseksuell ?

En vits fra Trønder-perioden...

Preben Ottesen 1985–1987

Preben: Vi var tre entusiastiske entomologistudenter på Blindern, Jan Henrik Simonsen, Erik Tunstad og undertegnede som overtok bladet i 1985 etter lett overtalelse fra daværende formann Karl Erik Zachariassen. Vi kvittet oss med typografjobben og satte dette bort til Tegn & Typer AS, et enmanns firma nederst i veien på Skøyen der redaktøren bodde.

Med lange tekstremser, blanke ark, saks, lim og linjal ble første nummer klistret opp på Insekt-Nytts «kontor» (en benkerad på et laboratorium) i fjerde etasje på Bio-bygget på Blindern. Nytt var et blad med to spalter, en endring som har stått fram til i dag.

I første nummer beholdt vi Sniff ved skrivemaskinen som redaksjonell vignett, men Erik (senere redaktør av bl.a. forskning.no) som var tegnekyndig, byttet den ut med en granbarkbille, også kalt typografen *Ips typographus*. I hefte 10 (2) innførte vi også kolofonsiden. Trykningen gikk på billigste vis, hos hustrykkeriet til Natur og Ungdom. Kvaliteten og leveransepålitelighet derfra var vekslende.

«Disse hendene [den nye redaksjonens] er foreløpig litt skjelvende. Hvordan i all verden skal vi kunne klare å følge opp den suksessen som bladet har vært siden det først så dagens lys, og i særlig grad den serie av kvalitetsnummere som er kommet fra Trondheim de senere årene?»

Preben Ottesen i lederen 10 (1) 1985, Oslo-redaksjonens første hefte.

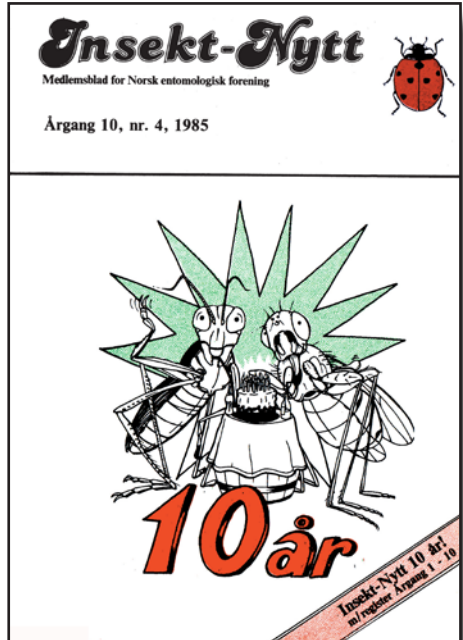
Vi kom langt med lite midler, og var strålende fornøyd da Eivind Østbye i 1986 tryllet frem et alldeles gratis arkivskap med fire skuffer! «*Det er allerede blitt en uunnværlig del av vårt arbeide*», skrev vi da.

Så var det dugnad i redaksjonen med å putte bladet i konvolutter, sette på adresselapper, sortere etter postnummer og levere i ferdig sorterte pakker på masseutsendelsen i Postgirobygget. Da 1985 gikk mot slutten, kunne Insekt-Nytt feire sine første 10 år. Dette ble markert med et jubileumsnummer, der man blant annet fant et register, utarbeidet av Åshild Ryan fra den tidligere Trondheimsredaksjonen, over alle artikler sortert etter forfatter og ordener. I perioden lagde vi også et temanummer, «Entomologi i Norge 1986» der vi presenterte alle fagentomologer, alle medlemmer og de grupper de behandlet, foreninger og utstyrsleverandører m.m.

I siste Insekt-Nytt fra Oslo-perioden deltok to fra den følgende Drammensredaksjonen. Dette var det siste «klipp og lim» Insekt-Nytt. I første Drammensnummeret fikk barkbillen «Sniff» en PC.

«De siste tre år har redaksjonen refusert kun en artikkel. Den var inn-sendt av et ikkemedlem, og forklarte hvem Jesus egentlig var, og hadde overhodet ikke noen tilknytning til entomologi.»

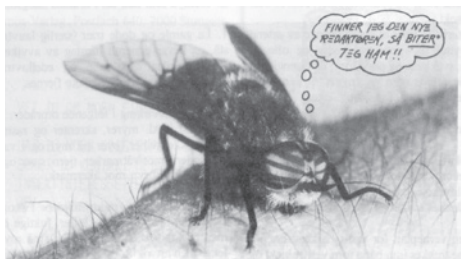
Preben Ottesen i 12 (1) 1987, da stoffmangelen var prekær og potensielle forfattere måtte beroliges med at de nok kom på trykk (innenfor rimelighetens grenser)...

Insekt-Nytt 10 (4) 1985. Jubileums-numret etter 10 år, med Preben som redaktør.

«En skikkelig debatt, så tarser og antenner fyker vil bare friske opp Insekt-Nytt,[...]».

Preben Ottesen i 11 (4) 1986 om debatten om insekter som handelsvare.

Fra Insekt-Nytt 10 (1) 1985.

Insekt-Nytt går inn!

Når du tar dette nummer av Insekt-Nytt opp av postkassa, blir det ganske sikkert siste nummer av bladet. Planen var at etter nyttår skulle vi i Drammenslaget overta redigeringen av bladet, men vi sier klart ifra at med den nåværende stofftilgangen vil vi ikke ta på oss redigeringen. En redaksjon skal samle inn og redigere stoffet, men ikke skrive det.

Fortsatt er det et ørlite håp om at bladet allikevel kan komme ut, men det avhenger av deg.

Denne dramatiske meldingen var å lese i Insekt-Nytt 12 (2) 1987, men heldigvis gikk bladet videre.

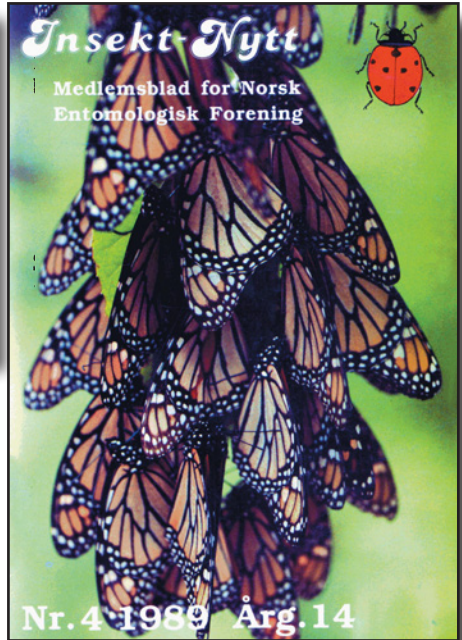
Lars Ove Hansen 1988–1990

Lars Ove: I 1988 fikk Preben Ottesen overtalt meg til å ta over som redaktør for Insekt-Nytt. Jeg var på Blindern den gangen, så redkasjonen flyttet bare et steinkast.

Jeg allierte meg med blant annet Øistein Berg og Espen Bergsmark. Sistnevnte hadde helt klare ideer om at bladet nå skulle over i «data-alderen». Vi fikk tak i en «ulovlig» kopi av QuarkXPress, noe som raskt viste seg å være en særdeles grovkalibret kanon for å skyte spurv. Læringskurven gikk rett i taket. Men bildene måtte vi behandle manuelt. De sto som tomme hull i utskriftene. Vi hadde valgt Mac, faktisk en Apple Macintosh SE,

«Det nye med bladet er at vi i redaksjonen skriver alt stoffet inn på fil som det heter på dataspråket. Redigeringa av bladet skjer på EDB.»

Lars Ove Hansen i lederen 13 (1) 1988.

Insekt-Nytt 14 (4) 1989. En av favorittforsidene til Lars Ove i perioden.

med innebygget 20 Mbytes harddisk, mus og en diskettstasjon. Mac var noe de fleste redaksjoner benyttet, men vår maskin hadde ikke kapasitet til å behandle bilder. Det var noe som lå fremtiden til.

Uansett, bladene kom, og vi produserte 12 hefter. Min favorittforside fra denne perioden var 14 (4) 1989 med en klase av overvintrende monarksommerfugler.

«Nå må han redaktør Hansen snart lære å styre kjeften (pennen) sin!!!!»

På trykk i 13 (4) 1988 i forbindelse med den opphetede databasedebatten.

Dessverre måtte jeg få ferdig masteroppgaven min, så jeg trakk meg etter 3 år. Men vi hadde trukket bladet inn i dataalderen. Som Espen sa: «vi er tilbake til Gutenberg - bladet lages igjen på bordet!» «Desktop» kalles det så fint. Ole Lønnve tok noe motvillig imot stafettpinnen.

«Redaksjonsjobben er krevende, men dette er en jobb som gir full uttelling - den er spennende, gøy og meget lærerik».

Lars Ove Hansen i 14 (3) 1989.

Ole J. Lønnve 1991–1997

Ole: I store deler av redaktørperioden min var jeg student ved UiO, så redaktørjobben ble på sett og vis en del av studiene mine. Det gikk an å kombinere dette med å være student, selv om det nok også gjorde at studiene strakk noe ut i langdrag.

På denne tiden var ikke den digitale virkelighet den samme som i dag, og sett med dagens øyne, var dette den digitale steinalder. Vi brukte Mac til å sette sammen bladet ved hjelp av desktop-programmet QuarkXPress. På denne tiden var dette et supert og avansert program. Vi fikk oss også egen laserskriver som den gangen kostet svimlende 8000kr,- (!). Mange av manusene fikk vi derimot levert på Word-Perfect format, og enkelte også kun som tekst skrevet på skrivemaskin. Figurer og bilder ble levert som fysiske objekter siden digitale bilder var ennå ikke «oppfunnet». Dette var også før internett og e-mail hadde kommet ordentlig i gang, slik at ting ble levert på floppy-disker til redaksjonen. De første årene ble utskrifter

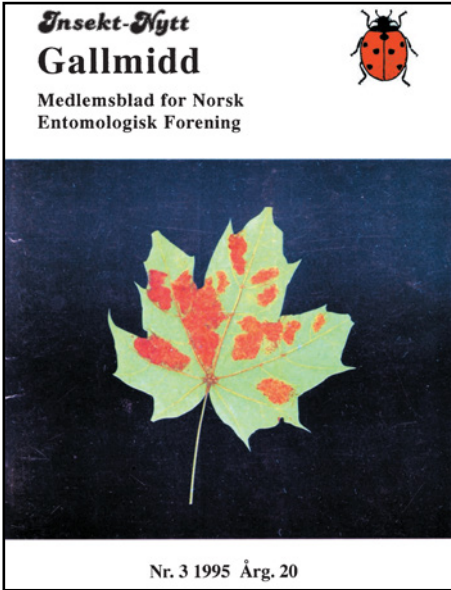
av bladet, hvor figurer og bilder hadde påklistrete lapper på hvor de skulle være i bladet, levert trykkeriet. Når bladet var ferdig, var det alltid knyttet en viss spenning til om trykkeriet hadde klart å plassere alle figurer og bilder på riktig sted.

Jeg vil vel si at stofftilgangen faktisk stort sett var ganske grei, selv om det svingte litt. Det var nok et problem at vi ikke hadde nok lange og bærende artikler til å fylle opp et blad. Men stofftilgangen var aldri større enn at de fleste som sendte inn manus fikk det på trykk. Noen stor frihet til å velge mellom mange artikler hadde redaksjonen i liten grad.

Det ble etterhvert mange nummer i min tid. Vi skulle gi ut fire nummer i året, men som regel lå vi på etterskudd. Når nyttår var rundet, kunne det fremdeles gjenstå 1-2 nummer av årgangen fra året før. Noen ganger ble dette løst ved at man gav ut et dobbeltnummer.

«Nå har vi også fått vår egen laserskriver. Etter at Apple lanserte en ny laserskriver til drøye 8 000,- så fikk vi styrets medhold til å kjøpe inn en slik. Dette har gjort oss betraktelig mer uavhengig. Laseren fungerer bra, det eneste er at den har litt liten hukommelse. Dette gjør at noe av den kanskje litt fancy layouten vi har kjørt i det siste faller litt bort. Dette kan vi ordne med litt klipping og liming, men vi må nok belage oss på en litt enklere layout i tiden som kommer».

Ole J. Lønnve i lederen 16 (1) 1991.

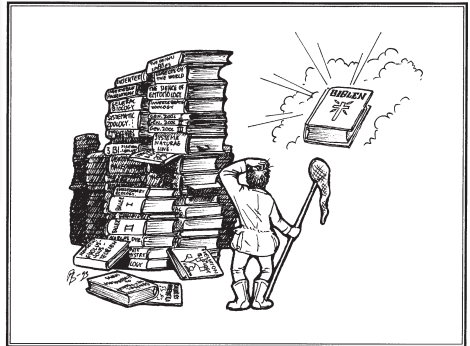

Et av temanumrene som ble produsert med Ole som redaktør. Insekt-Nytt 20 (3) 1995 om Gallmidd.

Enkelte nummer var såkalte temanumre. Jeg husker særlig temanummeret om gallmidd på løvtrær, busker, frukttrær og bærbusker (Insekt-Nytt 20 (3) 1995), der tidligere statsentomolg Jac. Fjelddalen var forfatter. Dette nummeret ble dels sponset av tidligere Planteforsk på Ås og trykt i et mye større opplag enn det som var vanlig (tror det var dobbelt opplag, det vil si ca. 1000 eks.). For å få dette nummer ferdig ble det flere møter med Jac. Fjelddalen på hans lab. ved Planteforsk. Det spesielle med dette nummeret var at bladet ble trykket i farger. Standard på denne tiden var fremdeles sort-hvitt. Han hadde også mange andre enkeltartikler om gnagskader i en rekke numre av Insekt-Nytt, og disse artiklene ble i en periode nærmest standardstoff i bladet.

«En ting som redaksjonen kunne tenke seg å foreslå som et tema, og som det sikkert er en rekke meninger om, er hva som hvil skje i Norge hvis vi får en EØS-avtale, evt. EF-medlemskap».

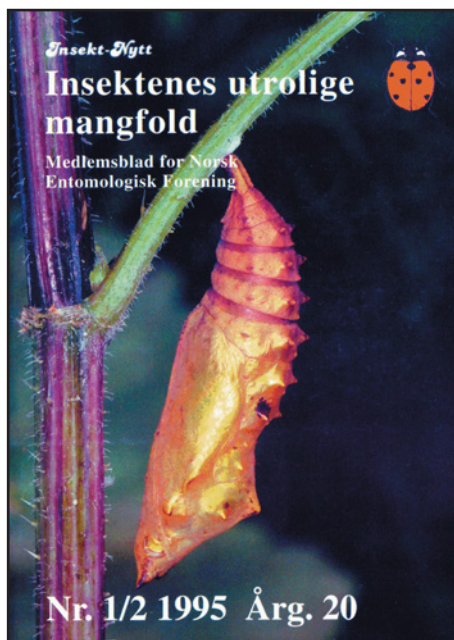
Ole J. Lønnve i 16 (3) 1991 med et lite håp om å få til politisk debatt i Insekt-Nytt. Kanskje var det for å roe genmyttene etter lederen i nummeret før under tittelen: "Taper Darwin terreng", som faktisk skapte en nokså opphetet debatt.

Etter to år med darwinisme/kreasjonisme diskusjon og leserbrev, legger redaktør Ole J. Lønnve i Insekt-Nytt 18 (2) 1993 ballen død. Illustrasjon Peter Bøckmann.

«Når enkelte mennesker driver med perversiteter og andre former for tvilsomme seksuelt motiverte handlinger, betrakter de fleste dette som unormalt - og de som gjør det som avvikere. Hos enkelte insekter derimot, er faktisk «det unormale» den «normale» formen for reproduksjonsaktivitet».

Ole J. Lønnve legger ut om voldtekt, pseudo-homoseksuelle, stillinger hos insekter, penis-strukturer osv. i lederen 19 (4) 1994.

Et tema-nummer om insektenes utrolige mangfold trykt i et opplag på hele 9000 eksemplarer med støtter fra "Det Kongelige Norske Miljøverndepartementet" med Ole som redaktør.

Alt i alt var det å være redaktør for Insekt-Nytt en lærerik periode. Jeg fikk også anledning til å møte viktige og sentrale personer innen entomologien i Norge, slik som avdøde Astrid Løken.

På mange måter er Insekt-Nytt i dag mye proffere enn det var på denne tiden. Samtidig er Insekt-Nytt fremdeles det samme, og fyller en nisje ikke andre tidsskrift gjør. Dette er også et blad der folk med interesse for entomologi kan få ting på trykk, selv om de ikke har dette som fag eller jobb, men som lidenskap, og det er viktig!

I 1997 gav jeg stafettspinnen videre til Lars Ove, forøvrig samme året som Insekt-Nytt kom ut på det store «internettet».

«Internett er etterhvert blitt mer og mer vanlig, faktisk så vanlig at Gud og hvermann snart har det i heimen».

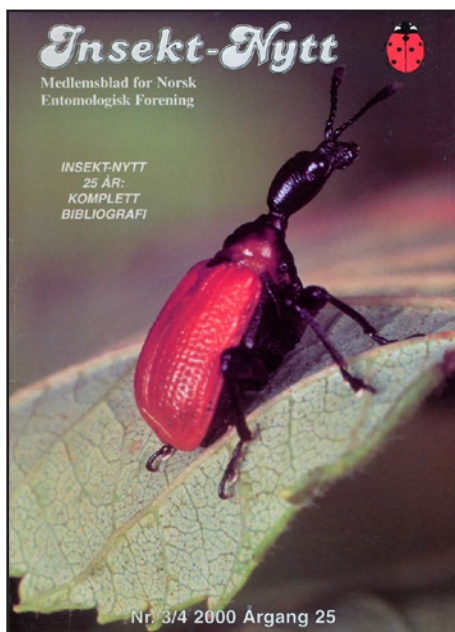
Ole J. Lønnve i sin siste leder av Insekt-Nytt 22 (2/3) 1997 (selv om han var redaktør ut året).

Lars Ove Hansen 1998–2006

Lars Ove: I 1998 tok jeg over bladet fra en ganske sliten Ole, som da tross alt hadde produsert imponerende 23 hefter over sju år. Redaktørjobben var blitt en slags svarteper. Man kunne jo ikke bare gi seg som redaktør, men bør først finne en etterfølger som man kan gi stafettspinnen til. Dessverre hadde bladet et ganske langt etterslep. Noen foreslo at vi skulle droppe noen årganger, men vår eminente bibliotekar Helge på Zoologisk museum i Oslo, sa at det måtte vi ikke finne på! Alle bibliotekdatabaser i verden ville gå i ball. Vi kjørte derfor en rekke dobbeltnummer, men prøvde heller å lage heftene fyldigere enn vanlig. Jeg var redd medlemmene skulle klage, men alle var fornøyde over at bladet kom.

«Vi vil prioritere forvaltningsstoff i bladet, og kanskje mindre spesialstoff. Likevel bør vi unngå ytterligere mas om det allerede utvannede begrepet biologisk mangfold, og heller komme med konkrete utspill. Hva trues og hva forsvinner??!! Hvorfor stopper naturen når insektene forsvinner!»

Lars Ove Hansen om planer for sin nye redaktør periode i 22 (4) 1997.

Insekt-Nytt 25 (3/4) 2000. 25 år jubileumsheftet hvor Lars Ove var redaktør.

Etter noen år hadde vi tatt inn etterslepet. 22 hefter produserte vi i denne perioden, hvorav 13 var dobbelnummer. Min favorittforside og for så vidt favoritthefte i denne perioden var 20 (3/4) 2004, der Ronny Steen hadde malt hvit C. En litt annerledes forside. Skriveriene rundt foreningens 100-års jubileum var også spennende.

«Jeg ser opp på kalenderen min og leser at det fortsatt er 2002, og det samme står det utenpå dette heftet også. Vi kan derfor konstatere at vi igjen er i rute med bladet vårt!»

Lars Ove i Insekt-Nytt 27 (1/2) 2002.

Insekt-Nytt 29 (3/4) 2004. Lars Ove's favoritt-forside og hefte fra hans andre periode som redaktør. Forsiden er prydet av en akvarell av Ronny Steen.

«Det vil lenge gjøre vondt når jeg skal skrive årstallet for neste år. Det blir med både vemod og skrekk. Tallet 2000 er liksom ikke noe årstall. Tankene strømmer på. Hva vil skje i disse nye tusen årene? Mens tankene flyr gjennom hodet, så merker jeg samtidig en ekkel angstfølelse i mellomgulvet. Hvor mange insekter utrykkes i dette årtusenet? Vil det sitte noen redaktør å skrive ledere for «Insekt-Nytt» årgang 1024?»

Y2K grep om seg, også i Lars Ove's leder 24 (1) 1999.

Da jeg gikk på denne andre redaktørperioden fikk vi foreningen til å kjøpe inn en ny Mac, og programvaren ble Adobe Pagemaker. Et litt finere kaliber enn QuarkXPress denne gangen. Nå kunne vi også behandle bilder og tekst sammen. Bare det var en egen vitenskap - jpg, tiff, eps, psd osv. Pagemaker ble benyttet i kombinasjon med Adobe Photoshop og Illustrator. Læringskurven pekte igjen rett oppover. Det første hel-elektroniske Insekt-Nytt kom med temaheftet om «Insektene i kulturlandskapet» 24 (2/3) 1999. Hele heftet ble satt i Pagemaker og alt gjort ferdig fra vår side, også bildene, og det hele ble levert trykkeriet på CD-rom. Av den grunn måtte vi bytte trykkeri, og valgte Norberg aksidenstrykkeri, som ble beholdt helt til 28 (1) 2013, da det ble nedlagt.

I 2006 introduserer Lars Ove spalten "Insektene går til filmen", der spillefilmer med insekter og/eller edderkoppdyr sentrale i handlingen «anmeldes» og gis en entomologisk vurdering til slutt. Vurderinga gis ved antall prikker på marihøna (1 dårligst - 6 best). Illustrasjon Hallvard Elven.

Etterhvert ble Pagemaker faset ut til fordel for Adobe Indesign. Så kom pdf'ene. Vi kunne nå levere bladene direkte på pdf. Nå skulle den endelige trykkoriginalen se ut akkurat som pdf'en. Trodde vi! *WYSIWYG* – *What you see is what you get!* Det var ikke helt tilfelle. Noen symboler endte opp som noe helt annet, noe som til tider var direkte flaut i forhold til forfatterne. Jeg husker vi slet mye med blant annet ♂ og ♀. Dette var heldigvis et forbigående problem.

I 2005 fikk vi lagt ut eldre årganger av Insekt-Nytt på nett. Alle tidligere årganger fra 1976 og frem til og med 1999 ble tilgjengelig som pdf, noe som igjen gjorde en del av det gamle stoffet tilgjengelig på en helt ny måte, og dermed relevant igjen.

I30 (3/4) 2005 endret jeg fonten på «Insekt-Nytt» på forsiden, som på tross av en litt mislykket forside, har holdt seg siden.

Jeg satt i styret hele denne redaktørperioden, og i de harde tidene ble det diskutert mye økonomi. Ved flere anledninger ble det foreslått å slå sammen Insekt-Nytt med fagbladet som nå het Norwegian Journal of Entomology. Jeg sto på mitt og mente at disse to bladene skulle være adskilte, og at vi skulle holde ut og at bedre tider skulle komme - forhåpentligvis. Og de kom! Og det gjorde også Anders, og bladet var i trygge hender!

«Selv om det alltid er gøy når et hefte foreligger fra trykkeriet, så synes jeg mer og mer denne jobben går på bekostning av andre viktige oppgaver jeg også burde gjøre».

Lars Ove Hansen i 31 (3) 2006.

Anders Endrestøl 2006–2015

Anders: Mitt første møte med Insekt-Nytt (utover det å være leser), var da jeg fikk jobb ved Naturhistorisk museum i 2005, og vi en gang i mellom «måtte sitte igjen» å pakke blader. Alle konvoluttene skulle etiketteres riktig, blader og giroer på plass, og alt sorteres i esker etter kategorier. Så var det som regel Leif Aarvik som fikk stria med å levere det hele på posten.

Senere ble jeg spurt av daværende formann i NEF Leif Aarvik om jeg ikke kunne tenke meg å avlaste Lars Ove som redaktør, bare som en prøveordning... Jeg tok noe tvilende i mot utfordringen. Nå sitter jeg her, snart på 10de året som redaktør.

Det var mye nytt å sette seg inn i, men heldigvis var jeg så heldig at jeg satt et steinkast unna tidligere redaktør Lars Ove. Han lærte meg så godt som alt som hadde med setting av bladet, hvordan tekst bør flyte (der er jeg nok ikke utlært i følge han selv), hvordan bilder kan brukes, og det praktiske rundt selve trykkingen. Uten hans hjelp hadde jeg ikke vært redaktør i dag. Takk for det Lars Ove!

Jeg fikk jo med meg en god redaksjon, som jevnt bidrar med stoff og korrekturlesning. Likevel er nok produksjonen av bladene i større grad blitt et oneman-show enn det var tidligere, da det var mer manuelt arbeid.

«Som fersk redaktør ser jeg også at det krever sitt å få bladene ut i tide, kanskje spesielt i en travel vår Dette nummeret burde vært ute for et par måneder siden, men vi håper å kompensere ved å komme med et til relativt raskt».

Anders Endrestøl i 33 (1) 2008.

Kanskje en av de mer spesielle forsidenes av Insekt-Nytt med Anders som redaktør, hvor mariehøna frekt nok er plassert nede til venstre, men til gjengjeld får et høflig "god-dag" av en travel tordivel.

Det som vel har vært de viktigste grepene som har skjedd med Insekt-Nytt i min periode som redaktør er vel at vi ganske kjapt tok avgjørelsen om at hele bladet skulle trykkes i farger. Det er vel det største framskrittet i bladets historie vil jeg påstå. At det har blitt så stor tilgang på gode digitale bilder, gjør på mange måter jobben enklere, fordi fine bilder i seg selv kan «selge blekka» (i motsetning til gamle stensilerte svart-hvitt bilder av insekter, som i verste fall kan ha motsatt effekt). Tilgangen på bilder og mulighet for kjapp kommunikasjon med forfattere gjør nok

at stofftilgangen også er noe enklere. Man slipper at noen må børste støv av skrivemaskinen, tenke ut hver setning, punsj, sende inn pr. post osv osv.

Etter hvert satte vi også bort pakkingen av bladene, slik at de stakkars ansatte på Tøyen skulle slippe å «sitte igjen» og gjøre jobben manuelt. Dette har også gjort utsendingene smidigere.

I tillegg har redaktørjobben blitt honoreret. Det begynte vel så smått under Lars Ove, men er blitt en fast ordning under min periode. Redaktørjobben med NJE hadde jo vært honoreret i en årrekke, så hvorfor skulle det egentlig være forskjell? Fremdeles er nok store deler av redaktørjobben å regne som frivillig arbeid for foreningen, men honoraret er viktig for å skape en viss kontinuitet.

Alle disse endringen skyldes jo ene og alene at foreningen har bedre økonomi, og at redaksjonen (heldigvis) slipper å spare på farger og styre med å skaffe annonsører.

Jeg vil trekke frem to hefter jeg er spesielt fornøyd med så langt. Det er to temanumre (doble). Det første er 32 (1/2) 2007, som var mitt andre hefte, og som omhandlet

«Vi tar vel ikke for hardt i om vi hevder at Insekt-Nytt i løpet av sin levetid som tidsskrift har bygd opp et renommé som det toneangivende, populærvitenskapelige tidsskriftet for entomologi i Norge. Dette er et renommé vi har tenkt å opprettholde. At vi er det eneste?! Detaljer, vi er like fullt det beste!»

Anders Endrestøl i lederen i 36 (1) 2011 der Insekt-Nytt 35 års jubileum markeres.

Tabloide insekter i Insekt-Nytt 36 (2/3) 2011 («biltema-katalogen») med Anders som redaktør. For øvrig det første Insekt-Nytt som rundet 100 sider med god margin, og var på hele 136 sider. Trond: «Uten forkleinelse for noen, men jeg synes høydepunktet er Insekt-Nytt nr. 2/3 2011. Forsiden var en ironisk piskesnert mot tabloidpressens hysteriske advarsler mot sommerens morderinsekter, men innholdet var lærerikt nok. Er dette den eneste gangen Insekt-Nytt har oppnådd en viss omtale i media (blant annet under «nye bøker» i Morgenbladet)?»

den nye rødlista, og det andre er 36 (2/3) 2011 om tabloide insekter (som går under navnet «biltema-katalogen»). Det som etter min mening gjør disse to heftene gode er at jeg her var tidlig ute med en plan og fikk bestilt inn stoff fra en rekke ulike fagpersoner som helhetlig utgjorde en fin pakke (og godt illustrert naturligvis).

Ellers er jeg også godt fornøyd med forsiden på både «svarteliste»-heftet 33 (4) 2008 og «så rart»-heftet 35 (2) 2010.

Jeg har heldigvis klart å levere hefter årlig uten og bli forsinket, og jeg var veldig fornøyd i 2009 da jeg klarte fire enkelt-nummer. Forrige gang det skjedde var da 15 år siden (i 1994). Det er en fin målsetning å ha enkeltnumre, men man må nok regne med et dobbeltnummer inni mellom, og spesielt når det er god grunn for det (temanumre). Dette inneværende heftet er for øvrig mitt tredje dobbeltnummer på rad, og det er kanskje ikke like bra...

Ellers har jeg nok kanskje vært litt for tro mot oppsettet til Lars Ove, som jeg tok over jobben fra, og kunne nok ha gjort noen fornyende grep i bladet på disse årene. Det får bli en oppgave for neste redaktør. Jeg vil nok uansett holde det gående en liten periode til om mulig fordi jeg synes jobben er givende både kreativt, faglig og sosialt (over nett naturligvis).

De neste 40

Alle: en stor takk til alle redaksjonsmedarbeiderne og forfattere som har bidratt til et så levedyktig og lesverdig medlemsblad! At Insekt-Nytt nå runder 40 år er utrolig!

Med sin elegante layout og sitt varierte innhold regner vi med at Insekt-Nytt vil eksistere i minst 40 år til - i papirutgave. Så godt å bla i, så lett å lese, og med en god kopp kaffe innen rekkevidde. Så kan PC'en, Mac'en, nettbrettet, mobilen og hva som enn følger av elektroniske duppeditter, få hvile en stund!

Så til slutt for å avslutte slik vi pleier og med samlet røst - «*bladet blir det medlemmene gjør det til*» og «*gi oss mer ris og ros*» og vårt mantra til slutt - alle sammen nå:

«**SEND INN MER STOFF!!!**»

Trond Hofsvang

Norsk Institutt for Bioøkonomi
Postboks 115, 1431 Ås
trond-hofsvang@nibio.no

Tor Alvheim

Snippen 2,
2670 Otta
toal@online.no

Oddvar Hanssen

Norsk institutt for naturforskning
Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim
oddvar.hanssen@nina.no

Preben Ottesen

Avdeling for skadedyrkontroll
Nasjonalt folkehelseinstitutt,
Postboks 4404 Nydalen,
0403 Oslo

Lars Ove Hansen

Naturhistorisk museum
Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo
l.o.hansen@nhm.uio.no

Ole J. Lønnve

BioFokus
Gaustadalléen 21, 0349 Oslo
ole@biofokus.no

Anders Endrestøl

Norsk institutt for naturforskning
Gaustadalléen 21, 0349 Oslo
anders.endrestol@nina.no

Highly Dangerous

Jan Stenløkk

I filmen «Highly Dangerous» fra 1950 møter vi noe så, for den tid, sjeldent som en kvinnelig entomolog spilt av Margaret Lockwood som Dr. Frances Gray. Like før begynnelsen på en etterlengtet ferie, blir hun vervet av den britiske etterretningen som spion. Et mindre øst-blokk land skal være i ferd med å utvikle en teknikk for å bruke insekter som vektorer i biologisk krigføring (les mer om dette i "Insekt-Nytt" 4/2011). Den britiske regjeringen trenger derfor å få dette verifisert av en insektekspert, og få insektene artsbestemt og ikke minst... et belegg med hjem...

Etter en del frem og tilbake blir Dr. Gray med på planene, men allerede da toget kommer til grensen, blir hun mistenkt. Dr. Gray har nemlig med sitt mikroskop i håndvesken. Merkelig nok ikke en stereolupe, men lite "enøyd" mikroskop, og hun gjemmer vesken under togsetet ved grensekontrollen. Dessverre stikker remmen frem, og den onde kommandør Razinski, som er i samme kupé, ser sitt snitt til å åpne vesken og finner mikroskopet. Og fra den stund er hun under mistanke.

Dr. Gray blir snart arrestert, og dosert med sannhetsserum. Dette har imidlertid en merkelig bieffekt. Hun tror nå hun er heltinnen i en radioserie, og jobber for Secret Service. Under påvirkning av denne etter-

Insektene går til

filmen

The Naked Jungle

USA 1950

Regi: Roy Ward Baker

Tale: Engelsk

Medvirkende: Margaret Lockwood, Dane Clark, Marius Goring, Naunton Wayne, Wilfrid Hyde-White

Musikk: Richard Addinsell

Lengde: 90 min 35 mm

Genre: Action/Thriller

IMDb User Rating nov 2015: 5.9/10

virkingen, klekkes det ut en dristig plan for å komme til insektene.

Sammen med den amerikanske reporteren Bill Casey, gjennomfører de den hasardiøse planen. For øvrig blir doktoren gjen-tatte ganger reddet av den hardtslående amerikaneren. Paret kjemper mot klokken og kommer seg endelig inn i laboratoriet der insekter holdes i kultur i en rekke

Situasjonsbilde fra laboratoriet, hvor ødeleggende insekter blir klekket.

Den danske kinoplakaten

glasskrukker. Paret har da sneket seg gjennom skog og diverse farer, hann i dress og slips og hun i lang kjole! Døren til anlegget er heldigvis ikke låst, og de må nå ta prøver av insektene i medbrakte glass.

Det er ikke helt opplagt hva slags insekter det er, men det virker som kornsnutebiller. Merkelig nok samles det inn prøver uten noen form for beskyttelse, og også delvis med bare hender. Litt skjødesløst med tanke på hva de skulle brukes til kanskje?

Lykkes de? Vel, se filmen selv. Den kan sees gratis flere steder, blant annet på YouTube.

Dette er en koselig spenningsfilm fra den kalde krigens dager, men uten de helt store scener. Det er ikke mye insekter å se her, og det trekker selvsagt betydelig ned på bedømmingen av filmen. Antall prikker på marihøna blir derfor bare tre.

Er du interessert i insekter og bor i nærheten av Bergen?

Det er på tide at vi igjen får aktivitet i et entomologisk lokallag av NEF i Bergen etter at Entomologisk klubb har vært inaktiv i noen år. På nyåret møtes vi for å blåse liv i det entomologiske miljøet i byen! Vi ønsker å arrangere insektsekskursjoner, foredrag og samlinger for å øke interesse og kunnskap om insekter. Kan du ingenting om insekter sier du? Ingen problem! Her er takhøyden stor for både nybegynneren og eksperten.

Møt opp **kl 19 onsdag 20. januar 2016** for et hyggelig oppstartsmøte på Realfagsbygget, Allégaten 41 på Nygårdshøyden i Bergen. Det vil bli foredrag og lett servering.

Ta gjerne kontakt med Sylvelin Tellnes på sylvelin.tellnes@gmail.com eller tlf. 91816939 ved spørsmål. Sjekk også ut vår facebookside som kan søkes opp på «Bergen entomologiske forening» eller følg med på hjemmesiden til NEF: www.entomologi.no

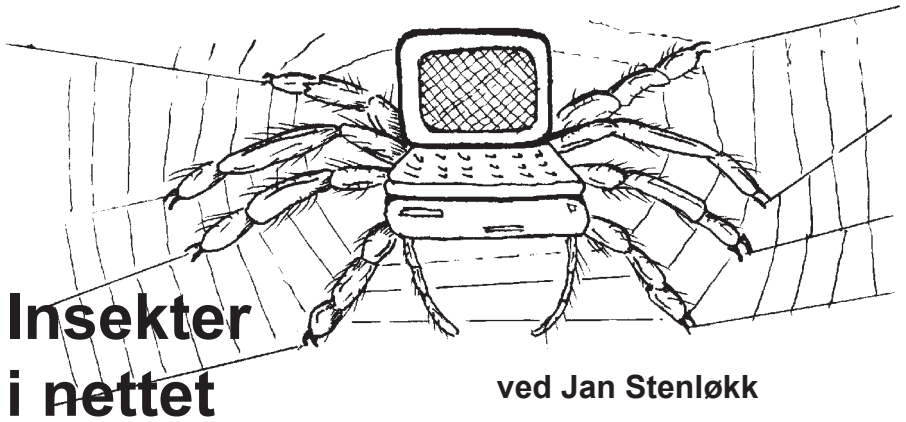

Håper vi ser deg på møtet i januar!

Følg med på hjemmesiden vår for nyhetssaker og kommende arrangementer. NJE ligger komplett som fulltekst frem til og med 2012, og Insekt-Nytt til og med 2011.

www.entomologi.no

Insekter i nettet

ved Jan Stenløkk

Grublende fluer

Også bananfluer kan gruble over hvilken avgjørelse som skal tas. For eksempel å beslutte en handling der valget står mellom en litt svakere eller en litt sterkere lukt. Forskere har nå funnet genet som styrer dette – og aktiviteten, som hos bananfluer omfatter bare 200 nerveceller (neuroner). Interessant er at mutasjoner i genet, som altså kobles mot assosiasjoner og kognitiv virksomhet og dermed første steg mot intelligens, førte til at fluene ble mer trege. Det er dermed det beste bevis for at kognitive prosesser kan foregå selv i enkle hjerner, og at insekter er ikke bare «små roboter». Genet er trolig gammelt og er felles for mange organismer. Hos mennesker er det kjent fire varianter av genet, og spesielt ett har tidligere vært kjent for å være koblet mot språk og kognitiv utvikling.

Etter: “*Flies pause while 200 neurons help with tough decisions*”. Internett: <http://www.bbc.com/news/science-environment-27518484>

Monarksommerfuglene blir latere

Monarksommerfuglen, der en stor andel trekker fra USA til Mexico, er som kjent i fare. Fra 1997 til i dag er deres overvintringsareal gått ned fra 21 hektar til bare 0,7 hektar. Et problem er også at larvens næringsplante *Asclepias curassavica*, er blitt mer sjelden i USA som følge av ugressbekjemping. Mange har derfor fulgt oppfordringen med å plante den ut på egen eiendom. Men utplantingen har vært av en tropisk variant som ikke visner ned om vinteren. Sommerfuglene har derfor «ikke behov» for å fly sør til Mexico for å overvintre når den kan legge egg året rundt. I tillegg er det på den helårige planten en encellet parasitt som er skadelig for sommerfugllarvene. Man mener også migrasjonen selekterte ut svakere individer, noe som nå er betydelig redusert. Undersøkelser av monarker fra sørlige USA viste seg å ha 5-9 ganger mer infeksjon enn de som fortsatt migrerte.

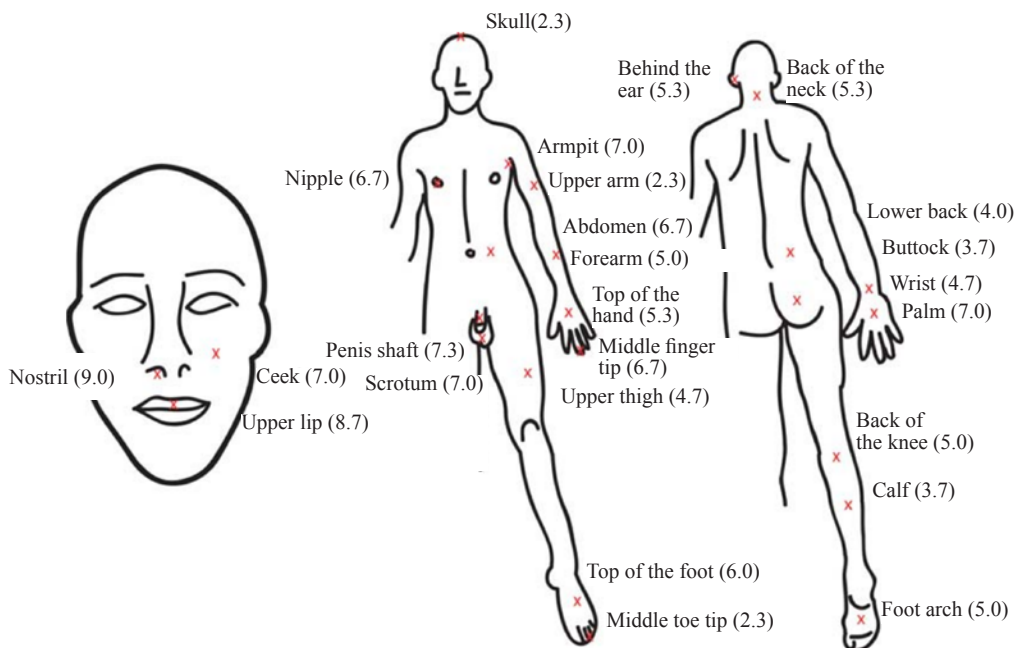
Etter: «*Plan to save monarch butterflies backfires*”, *Science Mag* 13.01.2015, <http://news.sciencemag.org/biology/2015/01/plan-save-monarch-butterflies-backfires>

Hvor gjør bi-stikk mest vondt?

Hvor gjør det mest vondt med et bistikk; på testiklene, brystvorten eller på nesen? En forsker har ofret seg selv for å teste dette fasinerende spørsmålet, og lot seg stikke tre ganger på 25 ulike steder på kroppen. Foreløpige data tyder på mest smerte i nesebor, overleppe og på penis. Stikk på pungen var derimot ikke i nærheten så smertefullt som en skulle tro. Rangert på en skala fra 1-10 (mest smertefullt) var poengene nesebor (9,0), øvre leppe (8,7), penis (7,3), pung, håndflate og kinn (7,0), armhule, brystvorte, midtre fingertupp og mageregion (6,7).

Forskeren har tidligere publisert den berømte 'Schmidt Pain Index' med ulike Hymenoptera, der honningbienen scorer to på en skala fra null til fire. Ethiske forskrifter setter grenser for hva en forsker kan utsette andre for, men det er ingen regler for egentest. Undersøkelsen er derfor begrenset til bare ett individ, og han er glad hvis andre vil hjelpe ham i han doktor-arbeid...

Etter: <http://videnskab.dk/krop-sundhed/forsker-lod-bier-stikke-sig-pa-penis-og-pung-se-hvad-der-gjorde-mest-ondt>

Honning-bie-stikk-smerte-indeks etter ulike lokasjoner på kroppen. Skalene går fra 1-10, der 10 er sterkest smerte. Kilde: Smith ML. 2014. Honey bee sting pain index by body location. PeerJ 2:e338 <https://dx.doi.org/10.7717/peerj.338>

PÅ LARVESTADIET
ved Halvard Hatlen

Alle spørsmål denne gangen tar utgangspunkt i det vitenskapelige navnet på en gruppe insekter (familie). Hvor mange klarer du det norske navnet på? På norsk har flere av insektene våre navn, noen med utgangspunkt i lokale dialekter og kan være både fantasirike og mangfoldige.

Dette er nok litt lett og samtidig fryktelig vanskelig. Så om noen trenger å være snill med seg selv, kan de sette regelen til orden – biller – sommerfugler osv. lykke til!

20 spørsmål med yrkesvilledning:

Regler: kun de under 15 år har lov å bruke hjelpemidler!

1. Histeridae?
2. Tineidae?
3. Nitidulidae?
4. Coleophoridae?
5. Coccinellidae?
6. Buprestidae?
7. Scaptiidae?
8. Carabidae?
9. Gelechiidae?
10. Cantharidae?
11. Yponomeutidae?
12. Tenebrionidae?
13. Zygaenidae?
14. Alucitidae?
15. Cerambycidae?
16. Sphingidae?
17. Curculionidae?
18. Sesiidae?
19. Lycaenidae?
20. Tortricidae?

Svarene står på neste side:

Svarene:

1. Histeridae – stumpbiller (biller)
2. Tineidae – ekte møll (sommerfugler)
3. Nitidulidae – glansbiller (biller)
4. Coleophoridae – sekkmøll (sommerfugler)
5. Coccinellidae – mariehøner (biller)
6. Buprestidae – praktbiller (biller)
7. Scaptiidae – blomsterbiller (biller)
8. Carabidae – løpebiller, laupebiller (biller)
9. Gelechiidae – båtmøll (sommerfugler)
10. Cantharidae – bløtvinger, blautvenger (biller)
11. Yponomeutidae – spinnmøll (sommerfugler)
12. Tenebrionidae – skyggebiller, skuggebiller (biller)
13. Zygaenidae – bloddråpesvermere, bloddropesvermarar (sommerfugler)
14. Alucitidae – fingermøll (sommerfugler)
15. Cerambycidae – trebukker, trebukkar (biller)
16. Sphingidae – tussmørkesvermere, tussmørkesvermarar (sommerfugler)
17. Curculionidae – snutebiller (biller)
18. Sesiidae – glassvinger, glasvenger (sommerfugler)
19. Lycaenidae – glansvinger, glansvenger (sommerfugler)
20. Tortricidae - viklere, viklarar (sommerfugler)

0-5 riktige: Dårlig, vi anbefaler en karriere som økonom, børsmegler, it-konsulent eller politiker.

5-10 riktige: Middels bra. Du kan kanskje bli lærer.

10-15: riktige: Meget bra, entomolog kan være en mulighet for deg.

15-20 riktige: Utmerket (du har vel ikke kikket?). Entomolog er yrket for deg. Kontakt Insekt-Nytt redaksjonen for ytterligere yrkesvilledning.

Litteratur:

Fasiten her følger de offisielle navnene. Norske navn på insekter finner du i Artsnavnebase:

<http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/Sok.aspx>

Følg med på hjemmesiden vår:

www.entomologi.no

Humler i Norge - Nyhet

Komplett og oppdatert oversikt over de norske humlene, skrevet av våre fremste humlekjennere. Boka beskriver kjennetegn, utbredelse og leve-sett for våre 35 arter. 231s.

NYHET - kr 390

Danmarks bredtæger

Sammenfattende bok om

Danmarks bredtæger, rundtæger og ildtæger. Gjennomgang av alle Danmarks 73 kjente arter med en beskrivelse av kjennetegn og lignende arter, biologi, levested og utbredelse. 202s.

NYHET - kr 437

Opplev og utforsk sommerfugler

Boka gir deg alle de praktiske tipsene til hvordan du selv kan få utbytte av å utforske denne fascinerende dyregruppen, enten du bare vil berike søndagsturen eller du har tenkt å bygge opp din egen sommerfuglsamling. 208s.

Pris - kr 398

Våre superlette håver har poser i gjennomiktig spesialstoff, teleskop glassfiberstenger og er sammenleggbare. Mange ulike størrelser på stengene og ulike hâvdiametere.

Standardhâv - 35cm diam. på nettet (hvitt eller brunlig)
Todelt stang 43-80cm. - Komplette kr 431

Sommerfuglkasser

Tette kasser av høy kvalitet (glass fast i lokket, m/plastazote bunnmateriale).

Størrelse	Pris	Brun	Trehvit
15x18 cm	250	250	
15x23 cm	280	280	
23x30 cm	335	335	
30x40 cm	420	420	
40x50 cm	492	492	

ANNET UTSTYR

Slaghâv (lett 35cm u/skaft)	kr 455
Stangsil	kr 299
Vannhâv m/skaft	kr 535
Insektnâler i alle størrelser 100pk	fra kr 50
Spennestrimler	fra kr 50
Spennbrett 40cm langt justerbart	fra kr 175
Spennbrett 30cm lengde balsatre	fra kr 206
Preparasjonsnâl med treskaft	kr 36
Pinsett	kr 62
Avlivningsglass	kr 111
Ethylacetat (eddiketer)300ml	kr 187

Lysfeller

Skinnerfelle med 125W lyskit
Pris kr 2.495

Robinsonfelle med 125W lyskit
Pris kr 5.390

Nå raskere levering og bedre kvalitet på utstyret

Wemlite UV lys sparepære - NY!

20W blacklight sparepærer. med E27 sokkel til å plugge rett på strømnettet (uten reaktor). Robust type kr 198

125W HG Damplampe UV lys til lysfeller. (Må ha reaktorspole).
Pris kr 139

Holger Holgersens legat

Legatets formål er å yte økonomisk støtte til fremme av ornitologi og entomologi.

Legatets tildelinger vil i 2016 gå til entomologiske prosjekter, og i 2017 til ornitologiske. I 2016 deles det ut inntil kr. 20.000,-. Søknader om støtte fra legatet må inneholde prosjektbeskrivelse med budsjett.

Legatstyret forutsetter å motta tre særtrykk av alle artikler/rapporter som publiseres med økonomisk støtte fra legatet. Det forutsettes videre at legatet blir nevnt i publikasjonene som økonomisk bidragsyter.

Prosjekter som støttes bør inkludere feltundersøkelser, legatet vil normalt ikke støtte bokutgivelser, digitalisering eller publisering av data innsamlet i andre sammenhenger.

Søknad sendes til:

Alf Tore Mjøs

Museum Stavanger

Muségaten 16

4010 Stavanger

e-post: alf.tore.mjoes@museumstavanger.no

Søknadsfrist: 1. februar 2016.

ICE2016 Register for ICE 2016

Participate in the largest gathering of scientists and experts in the history of the discipline.

ICE 2016
XXV International Congress of Entomology
Orlando, Florida, USA
September 23–30

REGISTER EARLY & SAVE!

www.ice2016orlando.org/register

SKA BRA
SKADEDYRBEDRIFTENES
BRANSJEORGANISASJON

SKADEDYRDAGENE
2016

NYHETER - VEGGEDYR - GNAGERE - NYE METODER

BEST WESTERN
OSLO AIRPORT HOTELL GARDERMOEN
09 - 10 mars 2016

God Jul
og
Godt Nyttår

Hilsen Redaksjonen

Forhandlere av entomologisk utstyr

NATUR OG FRITID

Norsk firma med godt utvalg av entomologiske bøker og entomologisk utstyr (og annet naturrelatert). Har salg både over disk og på nett. Drevet av og for naturinteressert. www.naturbokhandelen.no

BENFIDAN

Benfidan fører forskjellig entomologisk utstyr, først og fremst innsamlings- og prepareringsutstyr. Her kan man blant annet kjøpe spennbrett, insektnåler og håver. Skriv etter prislister til: Benfidan, Fruevej 125, DK-7900 Nykøbing Mors, Danmark. E-post: benfidan@mail.dk

APOLLO BOOKS

En bokhandel som spesialiserer seg på entomologisk litteratur. Bestill katalog! www.apollobooks.com. E-post: info@apollobooks.dk

B & S ENTOMOLOGICAL SERVICES (MARRIS HOUSE NETS)

Dette firmaet selger forskjellige typer insekt-nett, inkludert malaisetelt. Har produkter som er ansett for å ha svært god kvalitet. www.entomology.org.uk/

ORTOMEDIC (tidligere Onemed AS)

Fører stereomikroskoper, binokularluper, laboratorieutstyr, o.a. Se annonse på baksida av bladet. www.ortomedic.no

BIOQUIP

Kjempestort entomologisk firma lokalisert i California, USA. Fører det aller meste. Verdt å prøve, men litt dyre! www.bioquip.com

ENTO SPHINX s.r.o.

Et tsjekkisk firma som fører masse entomologisk utstyr både for felt og for lab. Har også en god del litteratur. Gode priser og generelt god kvalitet på utstyret. www.entosphinx.cz/en/

The Norwegian Entomological Society

www.entomologi.no

The Norwegian Entomological Society (NEF) was founded in 1904. Its goal is to promote the interest for and study of insects. Anyone with an interest in entomology, whether amateur or professional, is welcome as a member. The society currently has about 600 members, mostly from Norway.

Insekt-Nytt [Insect-News] is NEF's popular publication, including reports and articles on faunistics, fieldtrips, anecdotes, techniques etc. The text is mainly in Norwegian. Of special interest for foreign members are the journals Norwegian Journal of Entomology and *Insecta norvegiae*, both of which are published in English.

Insekt-Nytt is published with four issues annually. Norwegian Journal of Entomology is published with two. *Insecta Norvegiae* is published sporadically, depending on material. Many of the older publications can be found in fulltext on our homepage.

To become a member of NEF, please visit our homepage and fill in our online form.

If you would like more information on some of the content of this issue, please contact the editor at: insektnytt@gmail.com and check out our homepage www.entomologi.no

Innholdsfortegnelse

Endrestøl, A. Editorial: Oh West Norway!.....	1
Krogseter, O. The Lense-Bug	4
Aarvik, L., Berggren, K., Bakke, S.A., Slagsvold, P.K., Sørlibråten, O., Voith, R. New records of Lepidoptera in Norway 10	5
Solevåg, P.K. og Olberg, S. The Beetles on tour! Sognefjorden at it's best.....	43
Magnussen, T. Entomological summer meeting – Aurland 2015	53
Hofsvang, T., Alvheim, T., Hanssen, O., Ottesen, P., Hansen, L.O., Lønnve, O.J. & Endrestøl, A. Insekt-Nytt 40 years ! – a retrospective	60
Stenløkk, J. Insects at the movies: Highly Dangerous.....	76
Stenløkk, J. Web-Bugs	79
Hatlen, H. At the Larval Stage (quiz)	81
The Billboard	85
The Editorial Board. Christmas greeting	86
Suppliers of entomological equipment	87
Content of Insekt-Nytt [Insect-News] 40 (3/4) 2015.....	88

Rettledning for bidragsyttere:

Tekst. Hovedartikler struktureres som følger: 1) Overskrift; 2) Forfatteren(e)s navn; 3) Selve artikkelen (gjør med ingress- en kort tekst som fanger leserens oppmerksomhet og som trykkes med halvfete typer; splitt hovedteksten opp med mellomtitler; 4) Evt. takk til medhjelpere; 5) Litteraturliste; 6) Forfatteren(e)s adresse(r); 7) Billedtekster og 8) Evt. tabeller. Alle disse punktene kan følge rett etter hverandre i manus. Send bare ett eksemplar av manus. Bruk forøvrig tidligere numre av Insekt-Nytt som eksempel. Latinske navn skal skrives i kursiv.

Manuskripter må være feilfrie. Manuskripter sendes redaksjonen som e-post eller vedlegg til e-post. De fleste typer tekstredigeringsprogrammer kan benyttes (PDF dokumenter godtas ikke). Eventuelle bilder og illustrasjoner sendes inn samtidig med manuskriptet.

Forfattere av større artikler vil få tilsendt et PDF dokument av artikkelen. Fem eksemplarer av bladet kan sendes etter ønske.

Illustrasjoner. Vi oppfordrer bidragsyttere til å illustrere artiklene med egne fotografier og tegninger. For bilder hentet fra internett må rettighetsspørsmålet være avklart. Leveres illustrasjonene elektronisk, vil vi ha dem på separate filer som vedlegg til e-post, og med en oppløsning på minimum 300 dpi. Det er en fordel om bildene er tilpasset A5 format med 5,90 cm bredde for én spalte, eller 12,4 cm over to spalter. Legg ikke illustrasjonene inn i tekst-redigeringsprogrammet, f.eks. MSWord. Fjern også alle koder etter eventuelle referanseprogram (f.eks. Endnote). Originale fotografier kan sendes inn som papirbilde, dias eller negativer. Redaksjonen forbeholder seg retten til å velge utsnitt og foreta små justeringer på bilder (som f.eks kontrast og lys).

Korrektur. Forfattere av større artikler vil få tilsendt en PDF for korrektur. Den må returneres senest 3 dager etter at man mottok den. Store endringer i manuskriptet godtas ikke. Korrektur av små artikler og notiser foretas av redaksjonen.

Norsk entomologisk forening

Postboks 386, 4002 Stavanger

E-post sekretær: jansten123@online.no

Bankkonto: 7874 06 46353 [Jon Peder Lindemann, Gamle mossevei 43, 1430 Ås]

Styret 2015

Formann: Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3021 Drammen (tlf. 413 12 220)

Nestformann: Trude Magnussen, Grenseveien 13 A, 0571 Oslo (tlf. 415 40 366)

Sekretær: Jan Arne Stenløkk, Kyrkjeveien 10, 4070 Randaberg (tlf. 51 41 08 26)

Kasserer: Jon Peder Lindemann, Gamle mossevei 43, 1430 Ås (tlf. 913 09 552)

Styremedlem: Hallvard Elven, Munkebekken 186, 1061 Oslo (tlf. 22 32 83 41)

Styremedlem: Jostein Engdal, Langsethveien 39, 3475 Sætre (tlf. 32 79 07 30)

Styremedlem: Ove Sørlibråten, Vestengveien 18b, 1850 Mysen (tlf. 976 56 333)

Lokallag

Finnmark lokallag, c/o Johannes Balandin, Myrullveien 38, 9500 Alta

Tromsø entomologiske klubb, c/o Arne C. Nilssen, Tromsø museum, 9037 Tromsø

Midt-Troms lokallag, c/o Kjetil Åkra, Midt-Troms Museum, Postb. 82, 9059 Storsteinnes (tlf. 77 72 83 35)

NEF/Trøndelagsgruppa, c/o Oddvar Hanssen, NINA, 7485 Trondheim

Agderlaget (A-laget), c/o Kai Berggren, Bråvann terrasse 21, 4624 Kristiansand

Grenland lokallag, c/o Arnt Harald Stendalen, Wettergreensvei 5, 3738 Skien

Larvik Insekt Klubb, c/o Torstein Ness, Støperiveien 19, 3267 Larvik

Drammenslaget / NEF, c/o Tony Nagypal, Gløttevollen 23, 3031 Drammen

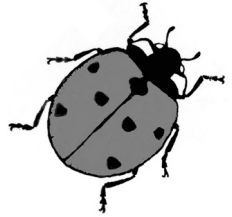
Numedal Insektregistrering, c/o Bjørn A. Sagvolden, 3626 Rollag (tlf. 32 74 66 37)

NEF avd. Oslo & Akershus, c/o Insektavd., Naturhist. mus., Pb.1172 Blindern, 0318 Oslo

Østfold entomologiske forening, c/o Thor Jan Olsen, Postboks 1062 Valaskjold, 1701 Sarpsborg

Distributør

Salg av trykksaker og annet materiell fra NEF: Insektavdelingen, Naturhistorisk museum, Pb. 1172 Blindern, 0318 Oslo [Besøksadresse: Sarsgate 1, 0562 Oslo] (tlf. 22 85 17 05); e-mail: trude.magnussen@nhm.uio.no.

NORGE P.P. PORTO BETALT

Returadresse:
Norsk entomologisk forening
Postboks 386, 4002 Slangerup

Leica

MICROSYSTEMS

www.leicamicrosystems.com

ORTOMEDIC

Vollsveien 13E, Boks 317, 1326 Lysaker - Tlf 67 51 86 00 / Faks 67 51 85 99
ortomedic@ortomedic.no - www.ortomedic.no